

**BÜTÜN
ÜLKELERİN
İŞÇİLERİ
BİRLEŞİN!**

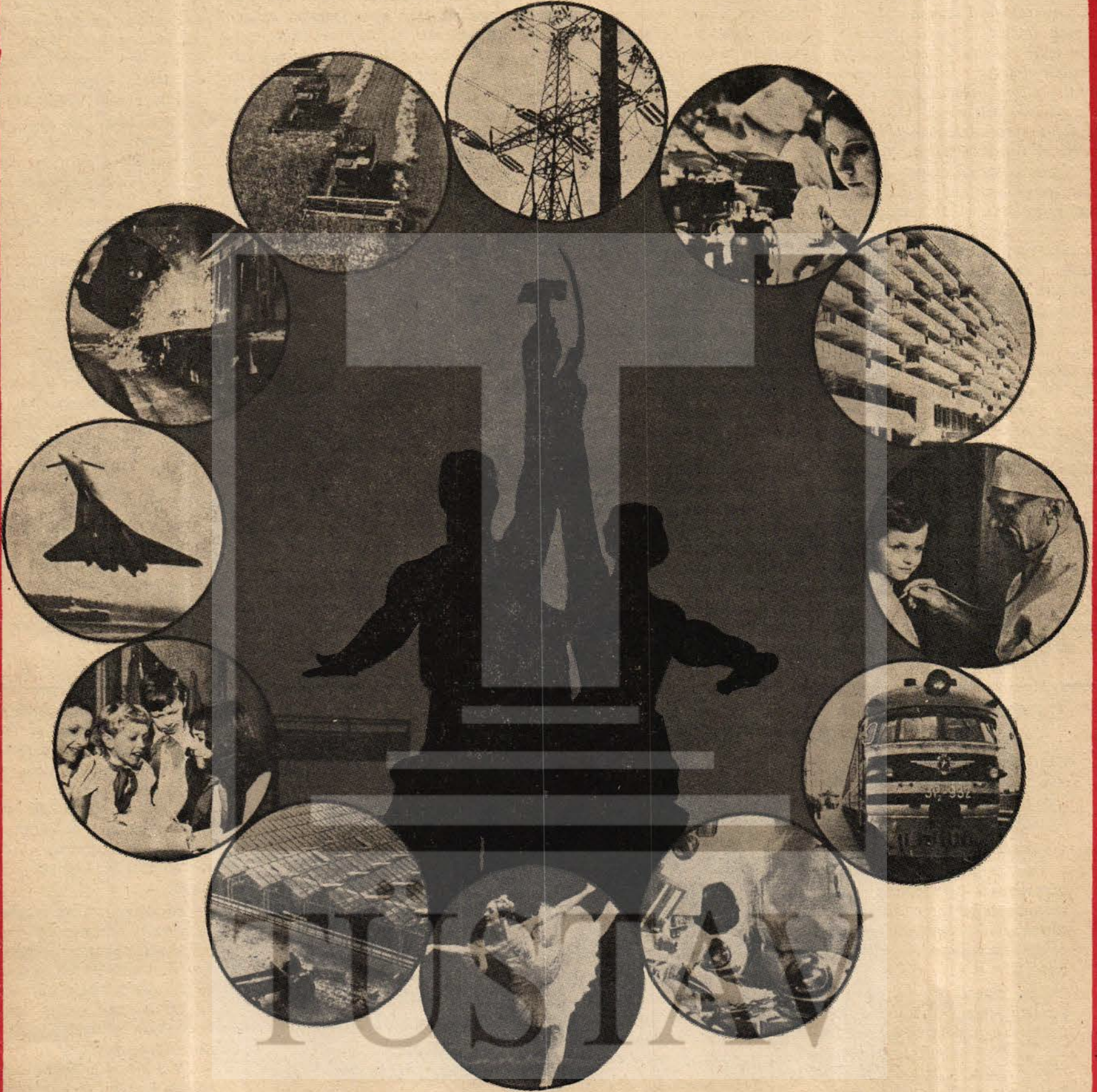
kitle

haftalık sosyalist gazete

PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR

Yıl: 3 SAYI: 109
17 MAYIS 1976 250 Krş.

Ahmet EKEM
TÜSTAV
Kolleksi
nu

**DÜNYA DEVRİMCİ SÜRECİ /
SOSYALİST SİSTEMİN EKONOMİ TEMELİ**

'den haberler

TSİP Kartal İlçe Kongresi Yapıldı

TSİP Kartal ilçesinin 2. olağan kongresi 9.5.1976 günü yapıldı.

Kongreyi ilçe yönetim kurulundan Keramet'in Örnek kısa bir konuşma ile açtı. Konuşmasında, Bağımsızlık - Demokrasi - Sosyalizm mücadelesinde TSİP'in yerini anlatan Örnek, «Partimiz parti ilkelerini sonuna kadar savunarak işçi sınıfı düşmanı Maoculuğa ve diğer sapmalara karşı etkin bir mücadele vermiş ve sosyalizmi işçi sınıfına götürmede olumlu başarılar elde etmiştir.» dedi ve ilk sözü Genel Sekreter'e vereceğini söyledi.

Genel Sekreter Yalçın Yusufoglu, Türkiye'de içinde yaşadığımız ortamın sosyo-ekonomik ve politik tahlilini yaptı. Tekelci MC iktidarının içte kan ve zulmü arttırırken, aynı zamanda yurt topraklarını satışa çıkardığını söyledi. ABD kongresinin yeni ikili antlaşmayı Mayıs ayında tartışacağını söyleyerek muhtemel gelişim ve alternatifleri anlattı. Türkiye'deki ABD üslerinin sosyalist sisteme, Orta Doğu ve Balkan halklarına karşı, Türkiye'yi bir ileri karakol durumuna getirdiğini, emperyalizmin saldırgan siyasetinin dünya barışını tehdit ettiğini söyleyerek yeni antlaşmalara ve ABD üslerine karşı çıkmanın sadece yalın bir yurtseverlik görevi olmadığını, aynı zamanda dünya sosyalist sistemi ve ulusal kurtuluş hareketi, yani dünya devrimci süreci ve dünya barışı adına enternasyonalist bir görev olduğunu söyledi. Yabancı ve yerli tekellerin Türkiye'yi silahlanma yarışına soktuğunu belirterek, silahlanma yarışını ve sözde u-

lusul silah sanayii projelerini eleştir-di.

Daha sonra sosyal demokrasinin son taktiklerini ve bugün içinde bulunduğu ikilemi özetleyen Genel Sekreter, MC karşısındaki gerçek alternatifin işçi sınıfı politik hareketi öncülüğündeki emekçi halk cephesi olacağını, bugün ise işçi sınıfı politik hareketinin ve dolayısıyla genel devrimci-demokratik hareketin dağılık olduğunu dile getirerek, bir yandan işçi sınıfı politik hareketinin güçlenmesi ve ileri düzeydeki birliğe, merkezi siyasi otoriteye kazanılması için vargücümüzle çalışacağız, yani sosyalist görevimizi yerine getireceğiz, ama hiçbir zaman demokratik güçbirliği girişimlerini böyle bir oluşumun sonrasına bırakmayacağız, yani demokratik ve anti-emperyalist görevlerimizi yerine getireceğiz.» dedi. Türkiye solunun ana karakteristik çizgilerinin yavaş yavaş kristalleşmeğe başladığını söyleyerek, «Türkiye solundaki ayrılıklar da yavaş yavaş gerçek rayına oturmakta ve dolayısıyla evrensel çizgiler kimliğini kazanmaktadır. Sol sapmanın dağılıklığına rağmen giderek daha da belirginleştiğini söyleyen Yusufoglu, bunun karşısında sağ kanat revizyonizminin de eklektik yapısından netliğe doğru gittiğini söylemiş, doğru çizginin ise işçi sınıfı bilimine ve enternasyonalizmine ortodoksça bağlılık hattı üzerinde ideolojik - politik ve örgütsel birlik planında, işçi sınıfının ileri düzeydeki merkezi siyasi otoritesi olarak gerçekleştirileceğini belirtmiş ve bu süreçte

TSİP'e düşen görevi, Türkiye'nin ö-nümüzdeki iki yıllık somut siyasal perspektifi içinde özetlemiş, «özellikle 1977'den sonra sosyal demokrasi ister iktidara gelsin, ister gelmesin, daha bugünden CHP'yi çoktan aşmış bulunan kitleler ve onların en ileri unsurları akın akın sosyalist saflara gelecektir, güçlü, homojen ve ayakta yere basan, kitle bağlarını sağlamlaştırmış bir parti olarak kitlelerin bu kaçınılmaz örgütlenme ve sosyalist arayış taleplerinde üstüne düşen görevi layıkıyla yerine getirebilecek bir parti haline gelmemiz gerekir. Bunun için kitle bağlarını sistemleştirmek, partinin ideolojik hattını derinleştirmek, Türkiye açıklamalarını güçlendirmek, özellikle kırsal kesim analizlerine daha ileri düzeyde açıklık getirmek zordur.» diyerek, partinin önündeki ideolojik ve örgütsel görevleri, demokratik ve anti-emperyalist çabaları sıralamıştır.

Genel Sekreter Y. Yusufoglu'nun konuşmasından sonra faaliyet raporunun okunmasına geçildi. Faaliyet raporu ve mali raporun okunmasından sonra söz alan Hasan Sinemilloğlu, İstanbul teşkilatının işleyişi, ilçe teşkilatlarının durumu ve ekip çalışmaları hakkında konuştu.

Sinemilloğlu «İstanbul il teşkilatının partideki hizipleşmelere karşı mücadele vermektense, belli bir dönem çalışmaları aksadı ve İstanbul il teşkilatlarındaki fraksiyoner gruplar etkisizleştirilinceye veya partiden ihraç oluncaya kadar, İstanbul il yönetimi-

nin ilçelerle olan ilişkileri verimli çalışmalar çıkacak şekilde sağlanamadı» dedi.

Birinci büyük parti kongresinin, Türkiye'de ilk kez, en ileri, bilimsel bir program çıkardığı, kongre kararlarının hayata geçirilmesinin disiplinli çalışmalarla gerçekleştirilebileceğini anlatan Sinemilloğlu konuşmasını, Kartal ilçe teşkilatının çalışma ekiplerinin sorunları, eğitim ve disiplin hakkındaki önerileriyle bitirdi.

Daha sonra söz alan Veysel Yahşi, Kartal ilçe örgütünde, eski yönetim kurulu ve bazı üyelerin (devrimci kanat) muhalefeti adı altında nasıl parti yıkıcılığı yaptıklarını anlatarak konuşmasına başladı, ve «Parti kararlarına uymayan, parti disiplinini hiçe sayan, partililiği zedeleyen «sol sapma» ya karşı belli bir süre liberal davranılması, ilçe teşkilatımızın çalışmalarını büyük ölçüde aksattı.» dedi.

Yahşi, konuşmasını ilçe teşkilatının yoğun bir işçi ilişkisi içinde olduğunu ve hiziplerin etkisizleştirilmesinden sonra örgütün sağlıklı bir şekilde geliştiğini anlatarak bitirdi.

Diğer eleştiri ve önerilerden sonra yönetim kurulu akları ve seçimlere geçildi.

Seçimlerde; gösterilen adaylardan: Yönetim kuruluna Yunus Güler, Oğuz Sönmez, Hasan Sinemilloğlu, Mehmet Çamur, Veysel Yahşi seçildiler.

İl delegeliğine ise Veysel Yahşi seçildi.

İSLAM ZİRVESİ...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, basına yaptığı bir açıklamada, İslam Zirvesinin başlamasıyla ilgili görüşlerini açıklamıştır.

Basın bildirisi özetle şöyledir:

«İslam Zirvesi'nin Türkiye'de başlamasıyla ilgili olarak yapılan girişimlerin ve Zirve Toplantısının gündemindeki konuların partimizce olumsuz ve olumlu yanları vardır.

Bu toplantıya katılan çeşitli ülkelerin dünya barışından yana, ilerici ve ulusal kurtuluşçu eğilimler taşıdığı bilinmektedir. Sözkonusu güçlerin ve ülkelerin alınacak kararlarda etkili olmaları, emperyalist sistemin yanında yer alan ülkelere karşı güçlerini kabul ettirmeleri beklenmektedir.

Partimizin bu doğrultudaki görüş ve dilekleri gün geçtikçe gerçekleşme yolunda adım atmaktadır.

Üçüncü Dünya ülkelerinin aktif olarak etkileyecekleri İslam Zirvesi Toplantısının, dünya barışını,

halkların kurtuluşunu, ilerleme umutlarını pekiştireceğini umuyoruz.»

İRAN'DA TÜM SİYASİ TUTUKLULAR SERBEST BIRAKILMALIDIR

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Başkanlık Kurulu, yayınladığı bir bildiri ile 11 Mayıs'ın İran'lı Siyasi Tutuklular Günü olduğunu söyleyerek, İran'daki 40 bin siyasi tutuklunun «kayıtsız şartsız derhal serbest bırakılmasını» isteyerek Şah rejimini protesto etmiştir.

TSİP Başkanlık Kurulu İran'lı siyasi tutuklular günü ile ilgili olarak yayınladığı bildiri özetle şöyledir:

«11 Mayıs İran'lı Siyasi Tutuklular günüdür. Halen İran'da 40 bin siyasi tutuklu vardır. Emperyalizmin ileri bir karakolu olan İran'da koyu bir despotizm hakimdir. Bir tiran'ın yönetimindeki İran faşizmi en ufak bir demokratik gelişime bile göz yum-

mamaktadır. Faşist Şah rejiminin halk üzerinde kurduğu kara faşist diktatörlüğe karşı çıkan tüm sosyalist ve diğer demokrat, ilerici ve yurtsever, aydınlar, sanatçılar, işçiler zindanlardadır.

Tüm dünyanın ilerici güçleri ile birlikte, İran'daki faşist rejimi protesto ediyor ve 40 bin siyasi tutuklunun serbest bırakılmasını, İran'da demokrasi ve insan haklarının inşasını savunuyoruz.»

TSİP Adana ilinin açıklaması ÖĞRENCİ GENÇLİĞİMİZ PRAVAKASYONLARA KARŞI DİKKATLİ OLMALIDIR

M.C. hükümetinin iktidar oluşundan bu yana faşizm tirmanışını arttırarak başta işçi sınıfımız ve emekçi halkımız üzerindeki baskısını sürdürürken kendi sahasına kolayca çektiği

öğrenci gençliğimizi çeşitli provakasyon oyunlarına ve faşist komando baskılarına uğratarak siyasi cinayetlerin sayısını arttırmıştır.

1. Mayıs dünya işçi günü kutlanırken işçi ve öğrenciler arkadan hançerlenmiş ve faili meçhul listesine yenileri eklenmiştir.

Geçtiğimiz günler içinde Adana ve havalisinde de çeşitli pravakasyon oyunları tezgâhlanmış ve TSİP Adana ve Mersin de illerinde 1 Mayıs afiş ve bildirisini dağıtan parti üyeleri karakollara götürülüp kendileri ne işkence yapılmıştır.

TSİP'den sonra Adana yüksek öğrenim gençliği üzerine baskısını arttıran faşist komandolar eğitim enstitüsünü basarak 15 kadar devrimci öğrenciyi yaralamıştır.

Sistemli bir şekilde sürdürülen baskı terörü Adana yüksek Öğrenim Kültür Derneğini kapatmak amacıyla güden bir tutum ile bu derneği basıp dernekte bulunan bir çok suçsuz (Devamı 10 ncu sayfada)

İSLAM KONFERANSI—

DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ VE GETİRDİKLERİ

İslam Konferansı geçtiğimiz hafta içinde İstanbul'da toplandı. Öteden beri bütünüyle emperyalizmin çıkarları doğrultusunda ve özellikle ABD emperyalizminin güdümünde tesbit edilen dış politikanın daha «şahsiyetli» bir dış politikaya açılmakta olduğunun belirtileri midir bu toplantı? Ülkemizdeki gemen güçlerin emperyalizmle olan mutlak bağımlık ilişkisi gözönünde tutulursa bu soruya olumlu cevap vermemizin imkânsızlığı ortaya çıkar. O halde emperyalistlerle olan ilişkiler dışında hemen hiçbir uluslararası ilişkiye önem vermeyen Türkiye'nin bu konferansa aşırı ilgi göstermesinin sebebi veya sebepleri nelerdir?

BURJUVA DEVRİMLERİ ÇAĞI VE DİN

Toplumsal bir olgu olan din, bilindiği gibi kapitalizm öncesi toplumların sosyal üst yapı şekillenmelerinde nerdeyse en önemli faktör olmuştur. Özellikle asyatik ve feodal toplum biçimlerinin sosyal yapıları, temeldeki ekonomik yapının tayin edici niteliği üzerinde, dinin, toplumsal hayatın hemen her alanını düzenleyen etkinliğine sahne olmuşlardır. Kapitalizmin, dünyada ilk olarak hıristiyan bir ülke olan İngiltere'de ortaya çıkışı ve hemen tamamıyla hıristiyan dininin yaygın olduğu ülkelerde gelişmesi, bu gibi ülkelerde dinin eski toplumsal etkinliğini büyük ölçüde yitirmesine yolaçmıştır. Çünkü bilindiği gibi, kapitalizmin ilk çıkışında, yani devrimci bir misyonu olduğu başlangıç dönemlerinde, kiliseyi yani dini karşısına almıştır. Bunun böyle olması bilimsel bir zorunluluktur. Kapitalizmle birlikte genişletilmiş yeniden üretim sürecine giren toplumsal üretimin gelişebilmesi; bilimin ve tekniğin ilerlemesini, üretici güçlerin üzerine bütün ağırlığıyla çökmüş olan eski feodal üretim ilişkilerinin ve onun da üzerinde yükselen dini üst yapının toplumda etkinliklerinin giderilmesini zorunlu kılar. Öte yandan Avrupa feodal toplumlarında kilisenin toplumsal gücü, aynı zamanda büyük toprak mülkiyetinden kaynaklanmaktadır. Burjuva demokratik devrimi kilisenin elindeki topraklara el koyarak serf yığınlarının ücretli köle halinde şehirlere doğru sürülmeleri için elverişli şartlar yaratırken, mevcut mülkiyet ilişkilerini de değiştirerek dinin toplumsal gücünün maddi temelini tahrip eder. Özellikle büyük Fransız Devriminde en belirli şekilde görülen dine ve kiliseye karşı tavır, ve ondan sonra gelişen laisizm bu söylediklerimizin somut örneğidir.

GERİCİLEŞEN BURJUVAZİ DİNE SAHİP ÇIKIYOR!

Daha sonra başta işçi sınıfı olmak üzere geniş emekçi yığınları süratle gelişen toplumsal muhalefetinden dehşete düşen burjuvazi bir zamanlar kendisine düşman gördüğü dine dört elle sarılır. Geniş yığınları, din yoluyla afyonlanmaya devam etmenin bütün yollarını dener, özellikle tekelcileştikten sonra ve emperyalist dönemde din ve kilise örgütü, burjuvazinin kitlelere karşı kullanmak için emrine aldığı bir silâh niteliğindedir. Ama kapitalizmin gelişmiş olduğu ülkelerde, çok gelişkin ve uzun bir mücadelenin içinden geçmiş bir işçi sınıfının varlığı, onun mücadelelerinin getirdiği demokratik kazanımlar, dinin bu gibi ülkelerin büyük çoğunluğunda toplumsal etkinliğinin hemen hiç mertebesine düşmesine yol açmıştır. Bu gibi ülkelerde işçi sınıfının ve partilerin çalışmaları, toplumsal çelişkile-

rin sınıf çıkarları doğrultusunda kristalleşmesini ve netleşmesini sağlar. İrlanda'da olduğu gibi nisbeten seyrek raslanan durumlarda ise, meselelerin temelinde sınıf mücadelelerinin emperyalizmle olan çelişkinin yattığı, hemen tesbit edilebilecek bir olgudur.

İSLAM ÜLKELERİ VE KAPİTALİZM

Oysa, dini müslüman olan ülkeler için durum bir hayli değişiktir. Bir kere kapitalizm müslüman ülkelerin hemen tamamına pek geç girmiştir. Bu açıdan tek bir emperyalist İslam ülkesi olmadığı gibi bu ülkelerin hiç birinde gelişkin kapitalizmden dahi söz etmek mümkün değildir. Müslüman ülkeler (*) içerisinde kapitalizmle en erken temasa geçen ve kapitalizmin en fazla yerleşip geliştiği ülke belki de Türkiye'dir. Bu açıdan yukarıda kapitalizm sürecinde dinin gelişim çizgisi üzerine söylediklerimiz gözönünde tutulursa, müslüman ülkelerde genel olarak dinin etkinliğinin neden bir hayli güçlü olduğu kolayca görülür. Uzun yüzyıllar boyu dinsel toplum düzeni altında yaşamış milyonlarca insanın, geçmişin ağır mirasından kurtulmaları kolay değildir. Kaldı ki bugün dünyadaki müslüman ülkelerin pek çoğu kısa süre öncesine kadar fiilen birer sömürge durumundaydılar. Buna karşılık sömürge halklarını sömüren ve baskı altında tutan emperyalist ülkelerin bütünüyle hıristiyan olmaları; halkı müslüman olan bağımlı veya sömürge ülkelerde emperyalizm - ezilen halk arasındaki çelişkinin, hıristiyan - müslüman çelişkisi görünümünü alması ve dini motiflere bürünmesi için elverişli bir ortam yaratıyordu. Böylesi bir durumun, emperyalizme karşı yürütülen mücadelede daha geniş yığınları harekete geçirmesi açısından faydalı olduğu ileri sürülse bile, mücadelenin zaman içinde sınıf temelini oturtulması konusunda önemli bir olumsuzluk olduğu, bilinçli yönlendirilmediği takdirde ve son tahlilde genel devrimci mücadeleye sekte vurduğu görülmüştür.

İSLAM KONFERANSINA KATILAN ÜLKELER

Bugün İslam Konferansına katılan ülkelerin sosyal yapıları arasında büyük nitel farklılıklar vardır. Konferansa dahil ülkeler içinde emperyalist ve ileri kapitalist tek bir ülke olmadığını yukarıda belirtmiştik. Buna karşılık dünya sosyalist sistemine dahil bir ülke de bulunmaktadır. Katılanların arasında ve büyük çoğunluğu «üçüncü dünya» ülkelerinden oluşmaktadır. Konferansa katılan ülkelerin belli başlılarını üç grupta toplayabiliriz.

Cezayir, Suriye, Somali, Gine Bissau, Irak, Yemen Halk Cumhuriyeti v.b. den oluşan bir grup, emperyalizme karşı kesin tavır almış olan en ileri ülkeleri kapsamaktadır. Burada kullandığımız ileri kelimesi bu ülkelerin ekonomik güçlerini ifade etmemektedir. Bu ülkeler, dünya devrimci sürecinin bir parçası olan ulusal kurtuluş hareketi içinde, kapitalist olmayan yoldan sosyalizme doğru ilerleyen ülkeler olarak toplumsal gelişmede ileri bir noktayı temsil etmektedirler ve dünya sosyalist sistemiyle ilişkileri son derece olumludur.

Bu gurubun karşıt ucunda ise İran, Pakistan, Endonezya ve Türkiye'den oluşan, emperyalizme bağımlı ülkeler grubu yer almaktadır. Bu guruba İslam Konferansı içinde emperyalizmin Truva Atı gözüyle bakılabilir.

Bu iki grup dışında kalan ülkelerin oluşturduğu geniş bir üçüncü grup ise oldukça he-

terojen bir yapı arz etmektedir. Dinsel yapı dışında bu gurubu oluşturan ülkelerin başlıca özellikleri, hemen hepsinin eski bir sömürge olması veya hiçbir «blok»a bağlı bulunmamalarıdır. Bunların içinden Basra Körfezi Emirlikleri ve Suudi Arabistan gibi emperyalizmin güdümünde olan yarı-feodal ülkelerin yanısıra, emperyalizme karşı oldukça net bir tavır gösteren Libya, Gine, v.b. ülkeler de yer almaktadır. Bu ülkeler, emperyalizme karşı politikalarında oldukça geniş bir yelpaze oluşturdukları gibi sosyo-ekonomik yapıları açısından da büyük farklılıklar göstermektedirler.

Konferansın üyesi olup, bağımsız bir ülkeyi temsil etmeyen Filistin Kurtuluş Örgütünü ise şüphesiz birinci guruba dahil etmek gerekir.

Sonuç olarak denebilir ki, İslam Konferansı, bütün heterojen yapısına rağmen, açmazlarına emperyalizm dışında çözüm yolları aramakta olan ve ekonomik yapıları hemen bütünüyle geri, bir dizi ülkenin ortak motifler etrafında güçlerini birleştirme çabalarını temsil etmekteydi. Bu niteliğiyle bütün dünyada emperyalizme karşı sürdürülen mücadelede genel hatlarıyla desteklenmesi ve savunulması gerekir. Ancak unutmamalıdır ki, emperyalizm de boş durmamakta, kendine bağımlı ya da güdümündeki ülkeler vasıtasıyla örgütün politikasında etkin olmak istemekte, en azından anti-emperyalist gelişmelerin etkinliğini önlemeye çalışmaktadır.

KONFERANS VE TÜRKİYE

Konferansın Türkiye açısından önemi nedir? Yukarıdan beri açıkladığımız kadarıyla, Türkiye, Konferansın genel hattına ters düşmektedir. O halde Türkiye'nin bu meseleye bu denli önem vermesinin sebebi nedir? Meseleye sermaye partileri arasındaki 1950'lerden bu yana süregelen «müslümanlık yarışı»nın bir aşaması olarak bakmak, son derece sathi bir yaklaşımdır. Gerçi bu faktörün de bir etkisi vardır, ama meselelerin temelinde, ekonomik ve politik faktörler yatmaktadır.

Nedir ekonomik faktör? Türkiye'nin dışa bağımlı ekonomisi özellikle on yıllık dönemde eskie kıyaslandığında hızlı sayılabilecek bir sanayileşme içine girmiştir. Gelişme yönü ve sınırları hemen tamamıyla emperyalizm tarafından tesbit edilen bir sanayileşme, büyük ölçüde dış kaynaklara ihtiyaç göstermektedir. Sanayi ürünlerinin ileri kapitalist ülkelere ihracat imkânının çok kısıtlı olması, Türkiye burjuvazisini başka pazarlar aramaya zorlamaktadır. Bu açıdan rekabetin getirdiği bütün zorluklara rağmen geri ülkeler nisbeten «ümit verici» görünmektedir.

Öte yandan müslüman ülkeler dünya petrol kaynaklarının büyük bir kısmının sahibi olarak güçlü bir dış kredi potansiyeli oluşturmaktadırlar. Ekonomide büyük açmazlarla karşı karşıya bulunan tekelci burjuvazinin, özellikle petrol üreten ülkelerin bu imkânlarından yararlanmak için nasıl çaba harcadığı son yıllarda açıkça görülmektedir. İşte yıllardır müslümanların anti-emperyalist mücadelesine bigane kalan, hattâ emperyalist metropollerin yanında yer alan laik Türkiye'nin birden bire aşırı «müslüman» kesilivermesinin altında yatan, bu ekonomik faktördür. Uzun yıllar müslüman ülkelerin bütün sorunlarına yabancı kalan Türkiye, dış siyaseti şimdi bu yolda subjektif şartları oluşturmak istemektedir.

Bu ekonomik faktörün yanısıra politik faktörün de önemli rolü vardır. Emperyalizmin buyruğunda yürütülen dış politika, emperyalizmin aldığı kesin yenilgilerden sonra, bugün Türkiye'nin dış politikada yapayalnız kalmasına yol aç-

(Devamı 10 ncu sayfada)

TSİP GENEL BAŞKANI AHMET KAÇMAZ'IN

TMMOB GENEL KURULUNDA YAPTIĞI KONUŞMA

Sayın kongre divanı, değerli delegeler, sayın basın mensupları, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına hepinizi selamlarım.

GİRİŞ

Partimizin bir ay kadar önce tamamlanan Birinci Kongre'sinde alınan kararlar ışığında, teknik elemanların meseleleri ve halkımızın demokrasi ve bağımsızlık mücadelesindeki görevleri konusunda bir konuşma yapacağım.

Ülkemiz büyük bir bunalım içinde. Emperyalizme bağımlı sömürücü bu azınlığın baskı ve zulmü gün geçtikçe yoğunlaşıyor. Faşist tirmanışın kanlı tertiplerine hergün bir yenisi ekleniyor.

Yurdumuzdaki bu gelişmeler, dünyanın genel gidişinden kopuk değil. Her geçen gün yeni mevziler kazanıp güçlenen dünya devrimci sürecinin kararlı ilerleyişi karşısında sürekli yenilgiye uğrayan emperyalizm, kaçınılmaz sonuna doğru yaklaştıkça daha gözü kara, daha gaddar bir politika izliyor. Güney Doğu Asya'dan kovulan, Afrika'da ağır darbeler yiyen emperyalizm, Orta Doğu'da tutunarak ve tutunmak için olağanüstü çabalar sarfediyor. Bu tirmanma çabaları ile birlikte ülkemizde de MC iktidarının şemsiyesi altında faşist tirmanışın atbaşı gittiği dikkatlerden kaçmıyor.

Emperyalist kapitalist kamp derin bir bunalım içinde. Kapitalist ekonominin açmazı sosyal yapıdaki çelişkileri gittikçe derinleştiriyor. Ekonomisiyle, siyasetiyle, kültürüyle emperyalizme bağımlı olan Türkiye'de kapitalizmin bu genel buhranı kendini daha da sarsıcı bir şekilde hissettiriyor. Ekonomik ve toplumsal meselelerin üstesinden gelemeyen MC iktidarı, alabildiğine kısıtlı burjuva demokrasisine bile tahammül edemiyor. Çareyi, emekçi kitleleri daha çok sömürmekte gördüğü için, her geçen gün zulmünü artırıyor. Çünkü, sömürüye karşı verdiği mücadelede bir hayli mesafe katetmiş olan halkımızın, özellikle işçi sınıfımızın, kendini daha fazla sömürmeye hiç de niyetli olmadığını, aksine haklarını elde etme yönünde daha kararlı ve örgütlü bir mücadeleye yöneldiğini görüyor. Bunun üzerine her türlü yola başvurarak mücadeleyi bastırmanın yollarını arıyor. Baskının ve zulmün artışı doğrultusundaki her girişim, kitlelerin tepkisini daha yükseltiyor ve sömürücüler azınlığının içyüzlerinin teşhir olmasına vesile oluyor. Her geçen gün daha geniş yığınlar, MC partilerinin kendi çıkarlarıyla taban tabana zıt olduğu bilincine vararak onları toplumsal yalnızlığa itiyorlar.

Böylece, sandık yoluyla yeniden iktidar olmanın hayal olduğunu açıkça gören MC partileri, büyük bir hırçınlık içinde faşist tirmanışı, faşist yönetimle noktalamanın yollarını deniyorlar.

TÜRKİYE'DE FAŞİZME GEÇİT YOK

Ancak bütün çabalar boşunadır. 12 Mart faşizminden de aldığı dersle faşizme karşı daha bir bilenen halkımızın muhalefetine bu gün erişmiş olduğu seviye, bütün eksikliklerine ve özellikle örgütlenme yetersizliklerine rağmen faşizme geçit vermeyecek bir güçtedir. Üstelik bütün dünyada faşist yönetimler teker teker devrilirken ve faşistler tüm dünya halklarının en koyu nefretini üzerinde toplarken, barıştan yana güçler, dünyamızın ileri doğru gidişinde başlıca etken olarak daha bir sağlamlaşırlarken, Türkiye'de faşizmi tezgahlamak pek kolay olmasa gerektir. Biz böylesine «elverişsiz» şartlar altında önümüzdeki kısa dönemde faşist bir yönetimin uygulanmasının objektif olarak mümkün olmayacağı kanaatindeyiz.

Ama bütün bunlar, toplumsal muhalefetin günümüzdeki mücadelesinin temel niteliğinin antifaşist olduğu gerçeğini gölgelemez, onun önemini vurgulamamıza engel olmaz; olmamalıdır. Nitekim, önümüzdeki toplumsal tehlikenin faşizm olduğunu kavrayan pek çok kuruluş ve kişi, hergün seslerini daha bir yükseltmektedirler.

Faşizmin önüne geçilmesinin ve onun yenilgiye uğratılmasının önde gelen şartı, bildiğimiz gibi en geniş kitlelerin, demokrasiden yana tüm toplum güçlerinin mücadeleye örgütlü olarak seferber edilmesidir. İşte halkımızın anti faşist mücadeledeki başta gelen eksikliği de bu önemli noktada yatmaktadır. Bugün geniş yığınlar faşizmin iç yüzünü ve tüm kötülüklerini bilinçlerine çıkartmış olsalar da, ona karşı etkili bir mücadele yürütmek için gerekli örgütlenme ve birlikten yoksundurlar. İşte bu objektif tesbit bize önümüzdeki dönemde acil görevin, halkımızın sürdürdüğü demokrasi mücadelesinin birlik ve beraberliğe kavuşturulması olduğunu gösterir. Gördüğümüz kadarıyla, bir ölçüde yavaş ve geç olsa da bu konunun önemi gün geçtikçe daha anlaşılacaktır.

Anti faşist toplum güçleri içinde yer alan sosyal demokrasi, bundan bir süre öncesine kadar, bilindiği gibi mücadeleyi tek başına yürütmek politikasını izliyordu. Ancak gelişen şartlar, sosyal demokrasinin bu tutumunun doğru olmadığını göstermiş ve toplumsal muhalefetin en ileri kesimlerinin tepkisi karşısında sosyal demokrasi mücadelesinin yaygınlaştırılması ve birliğinin sağlanması doğrultusunda tavır değiştirmek zorunda kalmıştır. Sosyal demokrasinin kendi dışındaki toplum güçleri ile demokrasi mücadelesinde girişimlere açık ve hazır olduğunun, az önce buradan ifade edilmiş olması sevinilecek olumlu bir gelişmedir.

ANTI - FAŞİST MÜCADELEDE YEGANE GÜVENCE: İŞÇİ SINIFI

Bilindiği gibi anti faşist mücadelenin en fedakâr ve kararlı toplumsal gücü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının siyasetini temsil eden sosyalist hareket ise bu mücadelede önderliği yükümlenmek göreviyle karşı karşıyadır. Günümüzde demokrasi mücadelesinin en kararlı savaşçıları sosyalistlerdir. Sosyalistler, anti faşist mücadelede ne ölçüde yönlendirici olurlarsa, faşizmin önünün alınması o ölçüde başarılabilir, o ölçüde geniş kitlelerin faşizme karşı örgütlü gücü seferber edilebilir. Bugün sosyalist hareketimizin içinde bulunduğu somut durum, yani güven vermektense uzak bölünmüş ve dağınık yapısı, halkımızın anti faşist mücadelesinin etkin bir şekilde yürütülebilmesine sebep olmaktadır. Gerçi geniş bir sosyalist potansiyel vardır ve bu potansiyelin demokrasi mücadelesinin güçlenmesinde önde gelen rolü olmaktadır. Ama bu potansiyelin tek bir çatı altında örgütlenmemiş olması, güçlerin dağılmasına yol açmakta ve etkin bir mücadelenin yürütülmesini engellemektedir. Böylece sosyalist hareketimizin dağınıklığı son tahlilde halkımızın demokrasi mücadelesinin yetersiz kalmasının da esas nedeni olmaktadır.

Sosyalist hareketimizin dağınıklığının temelinde ise işçi sınıfının kendiliğinden hareket ile, yani ekonomik - demokratik hareketi temsil eden sendikal hareketi ile, siyasi hareketin henüz birbirine kavuşmamış olduğu gerçeği yatmaktadır. Bugün çekilmekte olan sancuların başlıca nedeni, sosyalist hareketimizin işçi sınıfı tabanına oturma çabalarını yoğun bir şekilde sürdürmesi, fabrikaları sosyalizmin kaleleri haline getirmek için olanca gücünü sarfetmesidir. Bugün sosya-

listlerin önünde bulunan bu en önemli görev, sosyalist hareketi işçileştirme görevi başarıya ulaştığı oranda, sosyalist hareketin birliği de gerçekleşecek ve geniş kitlelerin güvenini sağlamış bir sosyalist hareketin önderliğinde anti-faşist mücadele yenilmez boyutlara ulaşacaktır.

1 MAYIS GÖSTERİLERİ GELECEĞE İŞİK TUTUYOR!

Geçtiğimiz 1 Mayıs, sosyalist partinin birliği konusunda bir hayli uyarıcı ve öğretici olmuştur. İşçi sınıfımızın toplumumuzdaki yerine ve gücüne yaraşır bir ihtişamla yürütülen bu 1 Mayıs gösterilerinde yüzbinlerin üzerinde işçiler, genel olarak sosyalizmin bayrağını yükseltmişlerdir.

Gösteriler bir sendika tarafından düzenlenmiş olmasına ve bu sendikanın sosyal demokrasinin politikasını desteklemesine rağmen, çeşitli sosyalist çizgilerden de meydana gelse, sosyalist hareketimiz, gösterilerin siyasi yönünün belirlenmesinde başlıca faktör olmuştur. Ve sosyalist hareket içindeki ayrı çizgiler arasındaki bazı önemli berabellik noktaları ortaya çıkmış, hattâ bunlar çoğu zaman gösterilerin bütünlüğünün sürdürülmesinde tayin edici noktalar olmuşlardır. Kısacası, bilimsel bir ilke olan işçi sınıfının birliği, yüzbinlerle işçi için somut varlığı ile bir ölçüde hayata geçirilmiş ve sosyalist hareketin birliğinin sağlanmasında, işçi sınıfının kitesinin ve disiplininin ne denli önemli olduğu somut olarak görülmüştür.

TEKNİK ELEMANLAR İŞÇİ SINIFININ YANINDA

Teknik elemanlar, büyük çoğunluğuyla üretimdeki yerleri itibarıyla işçi sınıfına en yakın bir toplum kesimidir. Ayrıca aydın olmaları bir bilim olan sosyalizme daha çok ilgi duymalarına ve pek çoklarının sosyalist hareket içinde yer almalarına yol açmaktadır. Böyle olunca da, teknik elemanlar, işçi sınıfının merkezini oluşturduğu demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinde işçi sınıfına en yakın yörgüngelerden birinde örgütlü ve bilinçli olarak yer almaktadırlar. Bugün Mühendis ve Mimar örgütlerinin, demokrasi mücadelesinde en ileri bir seviyeyi temsil etmesi olgusu bu gerçekten kaynaklanmaktadır. Gerçekten son on yıllık dönem boyunca ilerici teknik elemanlar kıyasıya verdikleri bir kavga sonunda, tüm tutucuları ve gericileri, sermayenin her cinsten temsilcilerini meslek örgütlerinden sürüp çıkarmışlar ve bu örgütlerde tabanın büyük desteğini sağlamışlardır. Bu başarının elde edilmesinde şüphesiz en önemli faktör, halkımızın topyekûn mücadelesinin bir parçası olan kendi mücadelelerinin genel demokratik ve mesleki hedeflerinin doğru tesbiti ve çalışmaların bu hedeflere başarıyla yönetilmesi olmuştur. Bugün bu örgütlerin yöneticilerine büyük ölçüde sosyalistlerin hakim olmalarıyla bu durum çelişmez. Aksine bugün sosyalistler demokrasi mücadelesinin en kararlı ve bilgili savaşçıları oldukları için, meslek örgütlerinin de demokratik görevlerinin yerlerine getirilmesinde başlıca güvencedirler. Keza bu objektif durumu, demokratik ve mesleki kitle örgütlerinin neden sosyalistlerin yönlendirdiklerini ve neden yönlendirmek zorunda olduklarını da açıklar.

Ama bu durum, sosyalistlerin, kendileri dışındaki diğer demokratları dışlamaları gerektiği anlamına gelmez. Aksine sosyalistler diğer demokratları da aktif ve etkin bir şekilde mücadeleye kazanmanın gerektirdiği esnekliği göstermek zorundadırlar.

(Devamı 10. da)

ŞİLİ CEHENNEMİNDEN GEÇEN BİR GAZETECİ ANLATIYOR...

Rolando Carrasco
Şili'li Gazeteci
(New Times'den)

Öğlenin 40 derece sıcaklığında elli «savaş mahkumu», silâhlar çıplak sırtlara çevrili olarak zırhlı arabalarla Chacabuco'ya vardılar.

Bu 1973 ün Şili'si. Chacabuco, en yakın şehirden 100 km uzaklıkta, Antogafasta vilâyetindeki çölün ortasındadır. Eskiden burada maden aranır-
dı, şimdi II. Dünya savaşındaki nazi kamplarının aynısı olan temerküz kamplarına dönüştürüldü. Penceresiz, iki odalı kulübelerde 36 şar mahkûm bulunuyor. Kamp elektrikli tel-
le diğer bölgelerden ayrılmış ve sekiz gözetleme kulesi var. Tüm dünyadan yükselen protesto, Santiago Ulusal Stadyumunda ki temerküz kamplarının kapatılıp, kamu oyunun gözlerinden gizli yerlere taşınmasını gerekli kıldı. Halk Birliği liderleri ve Başkan Allende'nin yakın arkadaşları, Dawson Adasına gönderildi. Bazı-

ları Valparaiso yakınlarındaki Melinka'ya, biz ise 500 kişilik bir grup alacale Chacabuco'ya getirildik.

7 Kasım 1973 te helikopterlerin ve zırhlı vasıtaların denetiminde otobüslere bindirilip, stadyumdan ayrıldık. Karanlık ve pislik içinde iki buçuk gün sonra Antogafasta'ya geldik. Burada yine silâhlı kişilerin gözcülüğünde trene bindirilip, iki üç saat sonra denklelerimiz omuzlarımızda indik. Ter içinde, hiç hayat olmayan, susuz, ağaçsız, otsuz tepeler aşarak, askeri kamyonların bulunduğu bir yere geldik. Askeri kamyonlarla Chacabuco'ya vardık. Sıraya girmemiz emredildi. Kimbilir bizden önce kimler aynı muameleyi görmüştü ve bizden sonra kimler görecekti. Kendimizi süngülerin üzerine atmamak ve işkencelere küfretmemek için insan üstü gayret sarfettik. Ve dudaklarımızı

ısırmaya, yaşayıp ülkemizi bu karşıdevrimcilerin, Amerikan tekelcilerinin elinden kurtarma şansını elde etmeye çalıştık.

«Emrimi işittin» diye bağırdı çavuş, bir üniversite öğretmenine «soyun yoksa işini bitireceğim.»

Kimse bu yerde ne kadar kalacağını bilmiyordu. İlk giden konvoyda 500 kişi idik ama kısa zamanda 1800 kişi olduk. Aramızda 12 doktor, 40 öğretmen, 5 profesör, 30 gazeteci, 10 avukat, müzisyenler, şairler, 1000 işçi, 200 köylü vardı ve bunların çoğu Halk Birliği Hükümetinde görev almışlardı. Hepimiz aynı şekilde yakalanmıştık, bulunduğumuz yerlere bas

kınlar yapıldı, eller başların üzerinde sokaklardan geçirilmistik. Bize «Savaş mahkûmları» diyorlardı. Sonra işkencehanelere götürülmüş ve vücudumuza elektrik verilmişti. Altı gün yemeksiz, uykusuz, soğukta kalmıştık. Gözümüzün önünde adamlar, çocuklar öldürülüyordu. Genç Komünistler Birliği lideri, şarkıcı ve besteci Victor Jara da artık bir mahkûm, iki gün sonra kolları kesilecek ve bu stadyumda öldürülecek.

Uzun beklemelerden sonra nihayet sorguya çağrıldık. Ve askerlerin denetiminde saatlerce sorguya çekildik. Hangi partidensin? Ne gibi siyaset yapıyorsun? (Devamı 10. Sayfada)

KURTULUŞUNUN 1. YILDÖNÜMÜNDE «Demokratik Kamboçya»

17 Nisan 1976 Kamboçya halkının, emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin baskı ve sömürsünden kurtuluşunun 1. yıldönümüydü.

Bu tarihten bir yıl önce Kamboçya Kurtuluş güçleri başkent Pnom Pen'i zaptetmişlerdi. Böylece Kamboçya'da beş yıldan beri süren kurtuluş mücadelesi yurtseverlerin zaferiyle noktalanıyordu ve 17 Nisan Khmer halkının Ulusal günü olarak ilân ediliyordu.

Kurtuluştan kısa bir süre sonra, Nisan ayı sonunda Halk Temsilcileri Meclisi toplanarak ülkenin gelişme yolunu çizdi. Buna göre Kamboçya eşitlik ve demokrasi temeli üzerine inşa edilmiş, sömürrenlerin ve sömürülenlerin olmadığı, herkesin üretime katıldığı bir ülke olacaktı.

Savaş yaralarının onarılması gibi güç görevler bekliyordu Kamboçyalı yurtseverleri. Savaş sırasında 800 bin kişi ölmüştü. Atelye ve fabrikaların beşte dördü, kauçuk plantasyonlarının üçte ikisi harab olmuştu. Kara ve demiryollarının %70-80'i kullanılmaz haldeydi, limanlar ağır hasara uğramışlardı. Halkın hayatının normalleştirilmesi için acil tedbirler alınması gerekiyordu. Halkın başlıca besinini teşkil eden pirinç üretimine öncelik verildi. Kurtuluştan bir yıl sonra besin maddelerindeki darlık tamamen ortadan kalkmış, yollar, fabrikalar ve plantasyonlar büyük ölçüde yeniden inşa edilmiş durumda.

5 Şubat 1976'da toplanan Halk Temsilcileri Meclisi ülkenin tarihin

de yeni bir çağ açan anayasayı kabul etti. Ülkenin ismi «Demokratik Kamboçya» olarak tescil edildi.

Anayasa Demokratik Kamboçya'yı «Bağımsız, barışçı, tarafsız ve egemen» bir devlet, «halkın; işçilerin, köylülerin ve diğer çalışanların devleti» olarak tanımlıyor. Toprak ve bütün başlıca üretim araçları devletin ve kolektif çiftliklerin malı olarak ilân ediliyor. Anayasa «İşçilerin tüm fabrikaların, köylülerin tüm tarlaların efendisi» olduğunu belirtiyor.

Anayasa, Demokratik Kamboçya'nın dış politikasının «Kolonializm ve Neo-kolonializme ve emperyalizme karşı mücadelede karşılıklı dayanışma ve dünyada bağımsızlık, barış, dostluk, demokrasi, adalet ve ilerleme» temeline dayanan bir politika olacağını vurguluyor.

20 Mart 1976'da yapılan seçimlerle Ulusal Halk Meclisi'nin üyeleri seçildi Kamboçya'da. Seçilen 250 üyenin, anayasanın belirlenmesine göre, 150'si köylüleri, 50 si işçileri ve 50'si de devrimci orduyu temsil ediyor.

Halk Meclisinin Nisan başında yapılan ilk oturumunda Kamboçya Devlet Başkanı Prens Norodom Silhanouk «ülkesi için arzuladığı herşeyin artık gerçekleşmiş bulunduğunu» belirterek istifa etti. Kurtuluş hareketinin lideri Kiyö Sampan'ın liderliğinde devrimcilerin ve yurtseverlerin üyelerini teşkil ettiği yeni hükümetin önderliğinde Kamboçya halkı sömürsüz bir toplum inşa etmek için mücadeleye ediyor şimdi.

DEĞİŞEN ETİYOPYA

Sovyet - Afrika, Asya Dayanışma Komitesinin bir üyesi olarak Etiyopya'yı ziyaret eden Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Malik Fazylov'la New Times Muhabirinin yapmış olduğu konuşmayı özetleyerek veriyoruz.

Soru : Etiyopya'daki Politik durumun ana hatları sizce nelerdir?

«Gezimiz sırasında köylüler, öğrenciler ve subaylarla konuştuk. Bu konuşmalar bizi, Etiyopya halkının, şu anda uygulanan sosyo-ekonomik gelişmeye yönelik reformları heyecanla desteklediği konusunda ikna etti. Kitleler feodal mo-narşinin ilişkilerinin tasfiyesi için atılan büyük adımları sevinçle karşılıyor. Köylülerin hayalleri gerçekleşiyor: büyük çiftlikler onu işleyenlere dağıtılıyor. Bankaların, sigortaların ticari ve sınai işletmelerin millileştirilmeleri de kitlelerden büyük destek görüyor...»

Etiyopya halkının «onda dokuzunu, topraksız, az topraklı ve feodal baskının, açlığın, hastalığın ve cehaletin ızdırabını çeken köylüler» teşkil ediyor. Ulusal Çalışma Kampanyası'nın sorumlusu Albay Kiros Alemayehu bizle yaptığı konuşmada şunları vurguladı: «Etiyopya, sosyalizmin ilkelerine dayanan bir sistemin geliştirilmesi için yapılan politik ve sosyal bir mücadelenin içindedir. Arkamızda sosyalist ülkelerin halkları ve hükümetleri var ve onlar kendi zengin deneylerini bizle paylaşmak için hazırlar. Köylü kitlelerin çıkarına yönelik bir tarımsal dönüşümü yürütmeye ve sosyalist politik ve ekonomik kurumlar tesis etmeye çalışıyoruz.»

Bu kampanya dolayısıyla öğretmen ve öğrencilerden oluşan ve sa-

yıları 60 bini geçen insanlar köylülerin politik eğitimi için çalışıyorlar. Bir yandan da kooperatif çiftliklerin kurulmasında, okulların ve sağlık kurumlarının kurulmasında ve el konulan toprağın dağıtılmasında çalışıyorlar. Her aileye, bölünmemek, satılmamak ve ipotek edilmemek koşuluyla 10 hektar toprak veriliyor.

Soru : Etiyopyalı liderler bu kampanyanın neticelerini nasıl değerlendiriyorlar?

..... «Kampanyanın liderlerinden Dr. Haile bizle yaptığı konuşmada şöyle dedi: 'Köylüler, tarım reformuna, kolektivizme ve sosyalist fikirlere ve kooperatif çiftliklerin kurulmasında yaptığımız yönlendirmelere olumlu tepkiler gösteriyorlar.' Şunu da eklemeliyim ki beş milyondan daha fazla köylü birliklerde toplanmış durumdadır ve yüzlerce okul ve sağlı' ocağı inşa edilmiştir.

Soru : Etiyopya'nın Dış politikadaki hattı nasıl?

«Bizi misafir edenler Etiyopya'nın dış politikasının anti-emperyalist bir temele dayandığını şiddetle vurguladılar. Bu örneğin Angola karşısındaki tavırlarında kendini gösterdi.

Etiyopyalı liderler Sovyetler Birliğinin ezilen ulusların ulusal kurtuluş hareketlerine karşı gösterdiği dayanışmaya ve bu doğrultudaki dış politikasına duydukları takdir hislerini belirttiler.

Ziyaretimizin sonuçlarını tartıştıktan sonra Sovyet - Afrika, Asya Dayanışma Komitesi Başkanlık Divanı olarak dost Etiyopya halkının emperyalizme ve neo-kolonializme karşı barış ve halkların güvenliği için yürüttüğü mücadelede Sovyet Halkının kendilerinin yanın da olduğunu belirttik.

dünya devrimci süreci

SOSYALİST SİSTEMİN EKONOMİ TEMELİ

Dünya devrimci sürecinin bileşenleri hakkında geçmişte ayrıntılı yayınlar yapmıştık. Meselenin daha derinlemesine kavranılması ve her boydan sağ ve «Sol»-kanat revizyonistinin, küçük burjuva milliyetçilerinin safsatalarının genel devrimci-demokratik saflarda daha da etkisizleştirilmesi için konuyu belli ayrıntı ve vurgulamalarla yeniden ele almağı gerekli bulduk. Bu hafta başladığımız yazı serimizde, işçi sınıfı enternasyonalizminin bugünkü somutlanış biçiminin, enternasyonalist işçi sınıfı partilerinin ve bilim merkezlerinin bu konudaki ilkelerini, açıklamalarını özetlemeye çalışacağız.

Dünya devrimci sürecinin tayin edici gücü olan sosyalist sistemin daha etraflıca tanıtılması, yazı serimizin başlangıç noktasını teşkil edecektir.

DÜNYA DEVRİMCİ SÜRECİ VE SOSYALİST SİSTEM

LENİN'in koyduğu «Tek ülkede sosyalizm» tezinin doğruluğu, İkinci Dünya Savaşında Sovyetler Birliği'nin Nazi emperyalizmini yıkan ana unsur olmasıyla sosyal pratik içinde kanıtlandı. Ve «Tek Ülkede Sosyalizm» ikinci dünya savaşı sonunda «sosyalist sistem»e dönüştü, bir başka deyişle, sosyalizm bir dünya sistemi haline geldi.

Bugün dünya sosyalist sisteminin somut konumuna ve tarihsel misyonuna baktığımızda şu belirleyici noktaları görmekteyiz :

● Dünya sosyalist sistemi dünya devrimci hareketinin gerçek öncüsü, tayin edici gücü olma görevini giderek yükselen bir başarıyla yerine getirmektedir.

● Dünya sosyalist sistemi sosyalizmin ve giderek sınıfsız toplumun inşasında öncü hattı temsil etmiştir, etmektedir.

● Dünya sosyalist sistemi dünya barışının korunup güçlendirilmesinde ve Leninci «Barış İçinde Birlikte Varolma» politikasının uygulanmasında emperyalizmin aleyhine ve tüm dünya halklarının lehine başarılı bir süreç izlemiştir ve izlemektedir. Böylece emperyalizmin savaşçı, militarist ve saldırgan karakteri - dünya barışını tehdit eden, insanlığı büyük bir felakete sürüklemeye göze alan tutumu karşısında somut, maddi gücüyle dikilmiştir. Hem emperyalizmin ve dünya gericiliğinin sürekli şekilde gerilemesinde tayin edici güç olarak öncü rolünü oynamaktadır, hem de tüm dünya devrimci süreci için daha elverişli bir ortam yaratmaktadır.

● Dünya sosyalist sistemi, «Barış İçinde Birlikte Varolma» politikasının ideolojik mücadeleden taviz vermemek olmadığını kanıtlamıştır - emperyalizme, burjuva ideolojisine ve Maoizm de dahil olmak üzere her türlü

gerici düşünceye karşı ideolojik mücadelelenin öncülüğünü yapmaktadır.

● Dünya sosyalist sistemi, sosyalist ülkeler arasında, birlik, dayanışma, işbirliği ve giderek sosyalist entegrasyon yolunda üsün bir enternasyonalizm örneği vermektedir.

● Dünya sosyalist sistemi, bir yandan sosyalist ülkelerin sınıfsız topluma doğru yol almasına çalışırken, öte yandan ulusal kurtuluş hareketlerini vargücüyü desteklemekte, üçüncü dünya ülkelerinin ve diğer az gelişmiş ülkelerin ilerlemesine, emperyalizmin her türlü etkisinden bağımsızlaşmasına ve Kapitalist Olmayan Yolu izleyen ülkelerin sosyalizme doğru yönelmelerinin maddi temellerini yaratmağa, kısacası, toplumsal ilerlemeye büyük katkılar getirmekte, bu anlamda büyük bir tarihi görevi başarmaktadır.

● Dünya sosyalist sistemi, proletarya enternasyonalizminin bugün için vardığı en gelişkin nokta ve biçimlenmedir. Bu niteliğiyle tüm yeryüzünde işçi sınıfı enternasyonalizminin öncüsü ve odağıdır.

● Dünya sosyalist sistemine dahil ülkeler arasındaki ilişkilerin, işleyişin enternasyonalist prensip temelli, Leninci ulusal sorun ilkelerinden kaynaklanmaktadır. 1952'de SBKP adını alan işçi partisi Lenin'in önderliğinde ulusal soruna bilimsel ve devrimci çözümü getirmiş ve çok uluslu bir ülke olan Sovyetler Birliği'nde güçlü enternasyonalist ilkelerle, yeni bir tarihsel topluluk (kategori) olan Sovyet toplumu oluşmuş, bunun üyapısı olan Sovyetler devleti güçlenmiştir. SBKP diğer sosyalist ülkelerle arasındaki ilişkileri de Marksist-Leninist öğretinin prensipleri ve ideolojik hattı doğrultusunda geliştirmektedir. Bu gerçeği Parti'nin Kongre ve Konferanslarında yada Merkez Komitesi Plenumlarında alınan ilgili kararlarda kolayca görmek mümkündür.

SOSYALİST SİSTEMİN ÖNKOŞULLARI

BÜYÜK Ekim Sosyalist Devrimi ile başlayan kapitalizmin yıkılışı, gerçekte kapitalizmin sadece tek ülkelerde değil, aynı zamanda bir

dünya sistemi olarak tüm yeryüzünde kokuşmuşluğunun ve çürümüşlüğü-ğünün sonucu olmuştur. Tek ülkede zafere ulaşan sosyalizm daha sonra emperyalizmin çeşitli zayıf halkalarını da kopararak, o ülkelerde de muzaffer olmuş ve dünya çapında bir sistem haline gelmiştir.

Lenin, sosyalizmin böyle bir dünya sistemi haline ulaşacağını söylerken şunları söyler : «İşçiler, ulusal baskı, ulusal kavgalar ve ulusal tecrit demek olan eski dünyaya karşı, yeni bir dünya kuracaklardır, bu dünya tüm ulusların emekçilerinin birliğinin dünyasıdır, bu dünyada hiçbir imtiyaza veya insanın insanı sömürmesinin zerresine bile yer yoktur.» (Bütün Eserleri, Cilt 19, sf. 92.)

Evet, işte bu dünya Büyük Ekim Sosyalist Devrimiyle başlayan çağla birlikte oluşmağa başlamış ve sosyalist sistemin meydana gelişini işçi sınıfının kurmağa başladığı yeni düzenin, dünya sistemi olarak somutlanmasını getirmiştir.

Sosyalist sistemin maddi ön şartı nedir? Bu ön şart sosyalizm öncesinde (kapitalizmde) üretici güçlerin gelişmesi, üretimin uluslararası planda sosyalleşmesi, gene sosyal işbölümünün uluslararası bir nitelik kazanması ve sermayenin de uluslararası kimliğe bürünmesidir. İşte bu temel faktörler, sosyalist sistemin, bir uluslararası sistem olarak doğuşunu öngören maddi ve sosyo-ekonomik önkoşullardır. Böylece üretimin sosyalleşmesi ve uluslararası sosyal işbölümü, kapitalist üretim ilişkilerini aşarak, kendi doğasına uygun yeni ve sosyalist tipte ekonomik ilişkiler getirmiştir, bu ekonomik ilişkilerde, üretici güçlerin gelişkinlik düzeyinin ve gelişme dinamiğinin öngördüğü gibi, ulusal baskı ve insanın insanı sömürmesi yoktur. Sosyalist devrimin objektif koşullarının bütün kapitalist ülkelerde aynı zamanda olgunlaşmayıp bazı ülkelerde olgunlaşmasının nedeni, şüphesiz ki kapitalizmin ekonomik ve politik planda eşitsiz gelişimidir. Bu nedenle sosyalist sistem şimdilik birkısım ülkelerden oluşan bir dünya sistemidir ve belli bir süre daha bu iki dünya sistemi yanyana varolacaktır. Bu süreç sürekli olarak dünya sosyalizminin lehine, dünya emperyalizminin (kapitalist sistemin) aleyhine işleyecektir, işlemektedir.

Dünya sosyalist sisteminin kurulmasının yukarıda koyduğumuz maddi temeli, şüphesiz ki objektif koşullardır. Ama dünya sosyalist sistemi, objektif koşullar üzerinde kendiliğinden kurulmamıştır. Bu objektif koşullar, subjektif koşullarla, yani işçi sınıfının ve emekçilerin yaratıcı, bilimsel ve fedakâr çabaları ve milyonlarca ve milyonlarca insanın kanı ve canı pahasına kurulmuştur. Sosyalist sistemin oluşmasını kaçınılmaz görmek doğrudur, ama kaçınılmazlık kendiliğinden (spontane) bir süreç değildir.

SOSYALİST SİSTEM NEDİR?

İŞÇİ sınıfı bilimine göre her sosyal sistem belli bir sosyal ilişkiler sistemine tekabül eder, bu sosyal ilişkiler sisteminin mihreri üretim ilişkileridir yani insanlar arasındaki ekonomik ilişkilerdir. Her sosyal sistem kendisini yaratan maddi üretim temeli üzerinde biçimlenir ve gelişir.

Bilimsel sosyalizmin bu temel doğruları tamamen dünya sosyalist sistemi için geçerlidir. SBKP Programı dünya sosyalist sistemini, «sosyalizm ve komünizm yolunda ilerleyerek ortak çıkar ve amaçlarla yakın enternasyonal sosyalist dayanışma bağlarıyla birbirine bağlı olan özgür ve egemen halkların oluşturduğu sosyal, ekonomik ve politik bir topluluk» olarak tanımlar.

SBKP Programı dünya sosyalist sistemini oluşturan sosyalist ülkelerin ortak özelliklerini sıralar. Bu konuda en yetkili belge şu noktaları vurgulamaktadır : «Dünya sosyalist sistemi ülkeler arasında yeni tip bir ekonomik ve politik ilişkiler bütünüdür. Sosyalist ülkeler aynı tip ekonomik temelle, —üretim araçlarının sosyal mülkiyetine—; aynı tip politik sisteme, —işçi sınıfı öncülüğündeki halkın yönetimine—; ortak ideolojiye —Marksizm - Leninizm—, emperyalist kamp saldırıları karşısında devrimci kazanımları ve ulusal bağımsızlığı korumak için ortak çıkarlara ve nihayet büyük bir ortak amaca —komünizm— sahiptirler.» (Komünizm Yolu, sf. 465)

Bugünkü koşullarda, üretim araçlarının sosyal mülkiyeti ulusal sınırlar içindedir. Her sosyalist ülke politik ve ekonomik bakımından tamamen özgür ve egemendir - bağımsızdır. Dünya çapındaki sosyalist üretim ilişkilerinin ana karakteri, bağımsız devlet halindeki sosyalist, egemen ve eşit halklar arasındaki ilişkilerdir.

Sosyalist üretim ilişkilerinin uluslararası sınırlar içinde olması ve onların uluslararası bir karakter taşımadığı anlamına gelmez. Bugünkü aşamada ayrı ayrı sosyalist devletlerin varlığı uluslararası sosyalist ilişkilerin özgül tarihsel biçimini karakterize eder. Sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler Marksizm - Leninizm temeli üzerinde güçlenmekte ve sürekli gelişmektedir.

Sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler, uluslararası planda kurulmakta olan sosyalist üretim ilişkileridir. Bu ilişkiler üretim araçlarının kamusal mülkiyeti üzerine kurulmuş olup, bir ulusun diğer bir ulusu sömürmesini safdışı etmiştir ve tam tersine egemen, eşit ve bağımsız halklar arasında işbirliğini, karşılıklı kardeşçe yardımlaşmayı temsil etmektedir.

Bu ilişkilerinin tümünün temelini bir dünya sosyalist ekonomisi oluşturmaktadır. Sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik ilişkiler üretici güçlerin planlı ve hızlı gelişimini kolaylaştırmaktadır.

Sosyalist ülkelerin halkları ve işçi sınıfı partileri dünya sosyalist sisteminin bir bütün olarak başarısının ancak her ülkenin çabaları ve katkıları ile mümkün olacağı ilkesinden hareket ederler ve bu nedenle kendi ülkelerindeki üretici güçleri azami derecede geliştirmeye enternasyonalist

bir görev sayarlar. Sosyalist ülkeler arasındaki işbirliği sosyalist devletlerin kendi ülkelerinde üretici güçleri geliştirebilmek için tüm kaynakların en rasyonel şekilde ve azami derecede kullanılmasını mümkün kılar. Bu yeni tip ekonomik ilişkiler üretici güçlerin gelişimini pek çok planda sağlar, bunların en önemlisi uluslararası sosyalist işbölümü ve buna bağlı olarak üretimde uzmanlaşma ve işbirliğidir.

ULUSLARARASI SOSYALİST İŞBÖLÜMÜ

BU YENİ tipteki uluslararası işbölümü sosyalist topluluğu tüm olarak ele alan ve gelişimini de plânlı olarak yürüten bir biçimleniştir. Uluslararası sosyalist işbölümü, sosyalist ülkelerde sosyal üretimin etkinliğini arttırmayı, ekonomik büyümeyi ileri düzeylerde gerçekleştirmeyi ve yüksek yaşama standardı yaratmayı, sanayileşmeyi hızlandırmayı ve tüm sosyalist ülkelerin tek bir tarihsel dönem içinde komünizme geçmelerini amaçlamaktadır. Uluslararası sosyalist işbölümü, dünya sosyalist topluluğunu oluşturan ülkelerde kendi doğal teknolojik ve sosyo-ekonomik koşullarına uygun düzen üretim dallarında azami derecede gelişmelerini mümkün kılmaktadır. Uluslararası sosyalist işbölümünün temel ölçütü (kriteri) emeğin üretkenliğini arttırmaktır. Bu ise hızlı ve istikrarlı genişletilmiş yeniden üretimin, sosyalist üretim ilişkileri temelinde gerçekleşmesi sağlamaktadır.

Uluslararası sosyalist işbölümü tek tek ülkelerde üretimin dar alanda uzmanlaşması veya tek tek ülkelerin ekonomilerinin tek yanlı gelişimi anlamına gelmez. Tam tersine, her sosyalist ülkenin elele, kapsamlı bir şekilde ve bütünsel bir sistem olarak gelişimini sağlar, bir yandan ulusal ekonomilerin gelişimini gerçekleştirirken, sanayi, tarım, üretim araçları üretimi ve tüketim maddeleri üretimi gibi çeşitli dalların bileşimini optimum bir bütünlük içinde ve üretimin etkinliğini, ekonomik büyümeyi ivmelendirerek gerçekleştirir. Dünya sosyalist sisteminde, her ülkenin gelişimi ile uluslararası uzmanlaşma uyumlu bir şekilde bütünleştirilmektedir ve milli ekonomilerin birbirlerini tamamlayan dallarının sosyalist ülkeler arasında uluslararası rasyonel bir bütünlük kazanması yolunda gelişimler kaydedilmektedir.

Üretici güçlerin uluslararası düzeyde plânlı ve rasyonel dağılımının imkânı ve gereği doğrudan doğruya uluslararası sosyalist işbölümüyle ilgilidir. Üretici güçleri dağılımının sosyalist prensiplerle gerçekleştirilmesi, uygulanması emeğin üretkenliğini arttırmaktadır. Ve üretimin uluslararası çapta plânlı dağılımı sosyalist ülkeler arasındaki ulaşım ve haberleşmeyi geliştirmekte ve geleceğin sosyalist dünyasının uyumlu ulaşım sistemini inşa etmektedir.

Uluslararası sosyalist işbölümü, üretimde, sosyalist devletlerarası uzmanlaşma ve işbirliğini öngörür. Uluslararası uzmanlaşma, belli bir ülkede üretimin belli mallar ve hatta bu mallar için gerekli olan unsurlar üzerinde yoğunlaşması demektir. Bu uz-

manlaşmanın gelişmesi için sosyalist ülkeler arasındaki üretim işbirliğinin plânlı bir şekilde örgütlenmesi yani ülkelerdeki uzmanlaşmış üretim dallarının plânlı ve sürekli işbirliğinin sağlanması şarttır.

Sosyalist devletlerarası uzmanlaşma ve işbirliği büyük ekonomik yararlar dışında, ayrıca sosyalist ülkeler bütünlüğü içinde ürünlerin gereksiz fazlaşmasını ve emtianın belli ülkelerde toplanmasını önler, seri üretimi geliştirir, teknolojik gelişimi hızlandırır, üretim araçlarının ve uzmanların en rasyonel şekilde değerlendirilmesini, çalışan personelin kültürel ve teknik düzeyinin en iyi şekilde yükseltilmesini sağlar. Uzun vadede ise, emeğin üretkenliğini daha ileri boyutlara götürür, üretimin maliyetini sürekli azaltarak, verimi (randımanı) ve ürünlerin kalitesini yükseltir.

Günümüzde sosyalist-devletlerarası uzmanlaşma ve işbirliği tüm ana üretim dallarını kapsamaktadır; bu ana alanlar enerji üretimi, petrol, ham madde sanayii, demir-çelik, ara malları sanayii ve özellikle ağır sanayi, kimya sanayii, basit tüketim ve besin sanayii ile tarım dallarında gerçekleştirilmektedir. Bütün bunlar dünya sosyalist topluluğunun maddi üretim temelini oluşturup, gelişmekte olduğunun kanıtlarıdır.

Üretici güçlerin, bu yeni tip uluslararası ekonomik ilişkilerle gelişmesi, etkisini, sosyalist ülkeler arasında bilimsel ve teknolojik işbirliği ile ileri (uzmanlaşmış) üretim tekniklerinin mübadelesinde de kendini göstermektedir. Sosyalizmin bir dünya sistemine dönüşmesi süreci sadece sınıfların değil, aynı zamanda teknolojik gelişimde ulusal sınırların da kaldırılmasını gerektirir. Nitekim, bu nedenle sosyalist ülkeler bilim ve teknolojik gelişimde yakın işbirliği içindedirler. Sosyalist sistemi oluşturan ülkeler arasında ticaret ve üretim sıraları yoktur. Teknik ve bilimsel bilgi alışverişi nedeniyle, ayrı ayrı ülkelerde aynı özgül konuda ve birbirinden habersiz veya birbirinden bağımsız olarak bilimsel araştırmalar yapmaları ve böylece bilimsel teknik kadroların bir kısmının vakit kaybı ve gereksiz istihdamı önlenmiştir. Bilimsel kadroların bu şekilde verimli ve rasyonel olarak tüm sosyalist sistem bütünlüğü gözönüne alınarak istihdam edilmesi teknolojik gelişimi hızlandırmaktadır. Gene sosyalist ülkeler uzmanlık eğitimi konusunda da yakın bir işbirliği içindedirler. İşbölümünün bir çeşidi olan bu uzman eğitimi de en iyi eğitim imkânlarını yaratmakta ve uzman eğitimi amacıyla yapılan masrafları azaltmaktadır.

Bütün bu yukarıda sıraladığımız maddi unsurlar ve alanlar, somut veriler, kısacası yeni tip uluslararası ekonomik ilişkiler, dünya sosyalist sisteminin, dünya kapitalist sistemine üstün gelmesini hızlandırmakta ve sosyalist ülkeler bütünlüğünde üretici güçlerin gelişmesini güçlendirmektedir. Yani bu ekonomik ilişkiler üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki uyumluluğun, bir bütün olarak tüm sosyalist sistemin gelişmesine yardımcı olmasını, onu çabuklaştırmasını sağlamaktadır.

SOSYALİST SİSTEM VE ULUSAL DEVLETLER

DÜNYA sosyalist sistemi bugünkü aşamada ulusal devletler bütünlüğünden oluşmaktadır. Bir başka deyişle, bugünkü aşamada üretim araçlarının ulusal devletler mülkiyetinde bulunması uluslararası sosyalist üretim ilişkilerinin özgül biçimidir. Fakat bu durum sadece bugünkü aşamaya özgüdür ve kalıcı değildir. Zamanla sosyalist ülkelerde devletin tedricen ortadan kalkmasının (göçmesinin) maddi koşulları oluştuğunda, ulusal birimler de sona ermeğe başlayacak ve uluslararası çapta sosyal mülkiyet kurulmağa başlayacaktır.

Lenin geleceğin komünist toplumunda ekonominin kaçınılmaz olarak dünya çapında bütünleşeceğini ve bu temel üzerinde bugünkü devlet sınırlarının ortadan kalkmağa, ulusal birimlerin sona ermeğe başlayacağını ve uzun vadede ulusların tümüyle tarihe karışacağını söylemiştir. «*Sosyalizmin amacı*» diyordu Lenin, «*sadece insanlığın küçük devlet birimleri halinde bölünmüşlüğü ve ayrı uluslar olarak birbirinden tecritini sona erdirmek değil, ulusları sadece birbirine yaklaştırmak değil, onları birleştirip bütünleştirmektir.*» (Bütün Eserleri, Cilt 22, sf. 146)

Lenin buna rağmen sözkonusu görevin zorluğunu da göstermiş, bunun sınıflarının sınıf farklılaşmalarının (ayrılıklarının) sona ermesine ve devletin geçerek ortadan kalkmasına bağlı olduğunu göstererek, böyle bir bütünleşmesinin (entegrasyonun) çok uzun zaman alacağını belirterek şu vurgulamayı yapar: «*Aynı şekilde, insanlık, sınıfların ortadan kalkmasına ancak ezilen sınıfların diktatörlüğündeki bir geçiş döneminden sonra varabilir ve ulusların kaçınılmaz entegrasyonu (bütünleşmesi) için tüm ezilen ulusların tam kurtuluşlarına yani ayrılma özgürlüğüne sahip olmaları bir geçiş dönemi gerekir.*» (Cilt 22, sf. 147)

LENİN'İN ÖNGÖRÜSÜNE DOĞRU...

İŞTE bugün, sosyalist sistem ülkeleri bu aşamadadırlar. Buna rağmen sosyalist ülkeler arasında «devletlerarası bir kuruluş olan» CMEA (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi)'nin 23 ncü özel oturumunda, sosyalist ülkeler arasında üretimin enternasyonalleştirilmesinin daha ileri boyutlara ulaştırılması ve bu ülkeler arasındaki ekonomik-politik ilişkilerin güçlendirilmesinin acil bir gereksinme olduğunu karar altına almıştır. Sözkonusu Konseyin 23 ncü toplantısı (1969), dünya sosyalist topluluğu içinde üretimin enternasyonalleştirilmesi yolunda önemli bir kilometre taşı olmuştur.

Dünya sosyalist ekonomisi gelişip güçlendikçe, Lenin'in, devletin ve ulusal ayırımların, ulusal birimlerin ortadan kalkacağı yolundaki teorisi gerçekleşecektir. Bir yandan ulusları bir araya getirmenin maddi koşulları olgunlaşacak ve üretimi enternasyonalleştirme düzeyi yükselecek, öte yandan halklar, içinde buldukları ulusal devlet ayırımlarının kendi temel çıkarlarıyla çeliştiğinin farkına var-

mağa başlayacaklardır. Halklar, ulusal devlet sınırlarının daha fazla devam etmesinin anlamsızlığını ve bu durumun geçmişin gereksiz bir devamı olduğunu kavradıkları zaman, ulusal duvarları yıkıp dünya çapında entegrasyona doğru kararlı adımlar atmağa başlayacaklardır.

Tekrar belirtelim ki, uluslararası sosyalist mülkiyetin doğuşu, uluslararası sosyalist işbölümünün gelişimine bağlıdır. Bugünkü aşamada ulusal sosyalist devletler mülkiyetini aşacak düzeyde bir uluslararası sosyalist işbölümü yoktur.

Bununla birlikte sosyalist ülkeler arasında çeşitli ortak projeler, yatırım ve girişimler mevcuttur. Esasen CMEA'nın Tüzüğü'nün Üçüncü maddesi böyle sosyalist devletlerarası ortak girişim ve projelerin gerçekleştirilmesi yolunda CMEA'nın yardımcı olacağını belirtmektedir. Teknik ve bilimsel araştırmalar konusunda pek çok ortak girişim mevcuttur. Buna nükleer araştırmalar da dahildir. Bilim ve teknolojinin enternasyonalleştirilmesi, yani ortak çalışma ve girişimlerinin bu alanda yapılmasının yanı sıra, üretim alanlarında da devletlerarası yatırım ve girişimler vardır. Sosyalist devletler bugün ortaklaşa petrol boru hatları, ortaklaşa elektrik üretimi, ortaklaşa demir-çelik fabrikaları, hidroelektrik ve termoelektrik santraller, ağır sanayi girişimleri ve diğer önemli üretim yatırımları yapmaktadır. Böylece üretim araçlarının ulusal devletlere ait olmalarından uluslararası (devletlerarası) sosyalist mülkiyete doğru adımlar atılmaktadır. Bu ortak girişimler uluslararası sosyalist işbölümünün yepyeni ve çok önemli bir ileri adımı, bir evreyi meydana getirmektedir. Böylece geleceğin uluslararası sınıfsız toplumun uluslararası temelleri bugünden atılmakta, sosyalist devletlerarası mülkiyet uluslararası sosyalist işbölümüne bağlı olarak geliştirilmektedir.

Üretim araçlarının uluslararası sosyalist mülkiyetinin kurulması, üretimin uluslararası plânda sosyalleşmesinde yeni bir aşamayı temsil eder, bu aşamada üretim araçları ve dolayısıyla üretilen ürünlerin tasarrufu tek tek ulusal devletlerin mülkiyeti olmaktan çıkıp, tüm sosyalist topluluğun mülkiyeti olmaktadır, yani üretimin uluslararası çapta gelişkin sosyalleşmesine bağımlı olarak mülkiyet ve ürünlerin üleşimi de uluslararası sosyalist bir kimlik kazanmaktadır. Böylece geleceğin sınıfsız uluslararası toplumun ekonomik temelleri bugünden oluşmağa başlamıştır. Burjuva ideologlarının ve işçi sınıfı bilimi düşmanlarının veya sosyalizmden sapmayı teşkil eden çeşitli politik eğilimlerin tüm kara çalmalarına, ideolojik yaygaralarına, safsatalarına veya çarpıtmalarına rağmen, geleceğin sınıfsız ve uluslararası toplumun somutta biçimlenmeğe başladığının kanıtları gerçekte işçi sınıfı biliminin günümüzden çok önce gösterdiği geleceğin, kimilerinin iddia ettiği gibi bir ütopya, bir «cennet» olmadığını göstermeğe yeter.

Sosyalist devletler sadece uluslararası sosyalist mülkiyetin temeli olan uluslararası sosyalist işbölümünü geliştirmekle yani maddi koşulları olgunlaştırmakla yetinmemektedirler. Aynı zamanda işçi sınıfı bilimi ve en-

(Devamı 10. da)

TİP VE ENTER- NASYO- NALİZM

III

Bugünkü TİP'in bilimsel sosyalizm konusunda olduğu gibi işçi sınıfı enternasyonalizmi konusunda da eklektik bir görünümde olduğu onun ideolojik şekillenmesi ile belirlenmektedir.

Bugünkü TİP Genel Başkanının halen piyasada satılmakta olan kitabında, 1968 ve 70 yıllarında işçi sınıfı enternasyonalizmine nasıl baktığını geçen yazıda incelemeğe başlamıştık. Bu bölümde daha çok alıntılarla yetineceğiz ve bazı kelimelerin altını çizerek geçeceğiz.

Behice Boran kitabında, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkilerin temel ilkesinin «Bağımsızlık, egemenlik ve eşitlik» olduğunu özetleyen enternasyonalist görüşe değindikten sonra :

«Bu görüşlere söylenecek söz yoktur; doğrudur, isabetlidir, güzeldir. Böyle bir milletlerarası görüş sisteminin gerçekleşmesini engelleyen faktörler var mıdır? Milletlerarası bir işbirliği ve dayanışma sistemi içinde milli bağımsızlığın ve egemenliğin yeri nedir?» diye soruyor.

BÜYÜK GÜÇ FOBİSİ YA DA «KÜÇÜK DEVLET ŞOVENİZMİ»

BORAN'ın bu soruya verdiği cevap olumsuz. Sıraladığı nedenler arasından en göze çarpanlarını ve rimiz ölçüsünde buraya aktaracağız.

«... Sonra sosyalist düzene geçen ülkeler arasında gelişme safhası farkları vardır. Bu farklar bazı sosyalist ülkelerin güçlü, bazılarının daha güçsüz olması demektir. Aşağı yukarı aynı gelişme safhasında olanlar arasında da, daha geniş topraklar, bunun sonucu olarak da daha zengin kaynaklar ve daha kalabalık nüfus temeli üzerine kurulu ülkeler ve daha küçük ülkeler var; bu da güç farklarını doğuruyor. Bu farklı durumlarıdaki ülkeler arasında ekonomik ilişkiler yer alıyor, sosyalist ülkelerarası ilişkiler, işbölümü sorunu ortaya çıkıyor... Sosyalist ülkeler arasında sosyalist ülkelerin tabiatı icabı sömürme ve sömürülme ilişkileri olamaz, ama sosyalizm bütün veçheleriyle tam oluşmuş ve yerleşmiş değildir, ülkelerarası

ticaret, fiyat ve para mekanizmasıyla devam ettiğinden ve sosyalist düzendeki toplumlar arasında gelişme ve ekonomik güç farkları bulunduğu dan, ticari ilişkilerin iki taraftan birinin daha lehine işlemesi ve *bu yoldan sömürüye yol açması mümkündür*. Sonra, ülkeler ve partiler arası ilişkilerde büyük ve güçlü ülkelerin ve partilerin ileri sürdükleri görüş ve tekliflerin öbürlerince benimsenme ve kabul edilme şansı küçük ülkelerdekinden daha fazladır; çünkü büyük ve güçlü olmanın tabii bir ağırlığı, prestiji ve etkisi vardır. Kaldı ki, her ilgili taraf kendi görüş ve teklifini kabul ettirmeğe çalışacaktır ve büyük ve güçlü tarafın bunda başarıya ulaşması daha kolaydır.» (sf. 125)

Bu satırlardan kolayca anlaşılacağı üzere diğer sosyalist ülkelerin sömürülmesine yol açan, her dediğini büyük güç olması sayesinde kabul ettiren taraf olarak Sovyetler Birliği kastedilmektedir. Nitekim daha sonra yazar bunu açıklamaktan kaçınmıyor :

«Örnek olarak bir uluslararası toplantıda çoğunlukla alınan bir karara bazı sosyalist ülkelerin muhalefet etmesi halinde iki şikkın var olduğunu söyleyen Boran, şöyle devam ediyor :

«—ya ekseriyetin görüşü veya kararı bir uyarma ve tavsiye niteliğinde kalır ve direnen ülke veya ülkeler kendi haline bırakılır—; ya da direnen ülke veya ülkeler çeşitli baskı yollarından çoğunluğa uymağa itilir.

«Bugün komünist partiler ve ülkeler arasında izlenen yol hâlâ ikinci şikka girmektedir. Eskiye kıyasla daha bir otonomi tanıma ve gevşeme vardır ama Çine ve Arnavutluğa karşı izlenen politika esas itibarıyla ikinci şikka iltifat edildiğini göstermektedir. Stalin zamanında direnen Yugoslavya afazoz edilmiş, onunla ilişkiler kesilmiş, ekonomik baskı altına alınmıştı bu ülke. Stalinden sonra Çin ve Arnavutluğa karşı izlenen politika farklı olmamıştır. Sovyetler Birliği Çine ekonomik yardımı kesmiş, teknik yardım kadrolarını aniden ve toptan çekmiş, atom silahları sırlarını vermediği vaadettiği halde (öyle iddia ediliyor) sonra bundan vazgeçmiştir. Bu rada dikkat edilirse, Sovyetler veya Çin davranışlarında haklı mıydı, değil miydi, sorununu tartışmıyorum, yalnız belirtmek istiyorum ki, sözkonusu davranışlar *baskı zorlama davranışlarıdır*; bağımsızlık, egemenlik, eşitlik ilişkileriyle bağdaşmaz. Hele eleştiriler, tartışmalar, uyarılar; suçlama, yerme, hakaret şeklini alınca, sosyalist ülkeler arasında yer alması öngörülen «kardeşçe ilişkiler», kardeşçe olmak şöyle dursun, normal ilişkiler olmaktadır çıkar, nitekim Sovyetler Birliği ile Çin ve Arnavutluk arasında çıkmıştır. Sovyetler Birliği milletlerarası komünist hareketin birliğini sağlamak amacıyla ileri sürerek bir komünist partiler konferansı toplamaya çalışmaktadır, yakınlarda Budapeşte'de bir «hazırlık konferansı» da toplanmıştır; fakat böyle bir konferansın Çin'in takbih edilmesi saflardan çıkarılması hedefine yöneltileceğinden endişe eden bir kısım partilerin direnişiyle karşılaşmaktadır.» (sf. 126 - 127)

Daha sonra sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin

esasının barış içinde birlikte yaşama olduğunu söyleyen Boran, sosyalist ülkelerin kapitalist ülkelerle —aradaki çelişki antagonist olduğu halde— barış içinde birarada yaşadıklarını, ama kendi aralarında sosyal yapı ve sosyal gelişme farklarından ileri gelen ve antagonist olmayan çelişkilerde, ekonomik, kültürel, teknik alanlarda niçin işbirliği yapmadıklarını soruyor : «Gel gör ki, fiiliyatta durum bu söylediklerimizin tam tersini gösteriyor. Sovyetler Birliği, kapitalist dünya ile özellikle onun lideri Amerika Birleşik Devletleri ile yukarıda özetlediğimiz nitelikte «birarada yaşama» politikasının yürütmek için büyük çaba sarfediyor, öyle ki bugün dış politikada teşebbüs (inisiyatif) Amerika Birleşik Devletleri'ne geçmiştir, onun karşısında Sovyetler Birliği güçlü bir direniş politikası içindedir. Her iki devlet de termonükleer silahların tekeli ellerinde tutmak, bunların başka ülkelere yayılmasını önlemek amacıyla birleşmektedir. Çin, Sovyetler Birliğini kendisine karşı Amerika ile işbirliği etmekle suçladığı gibi, burjuva politika yazarları içinde de Çin'in termonükleer güce sahip bir dev devlet olarak ortaya çıkmasını önlemek konusunda Sovyetlerle Amerikanın birleşebileceğini öne sürerler var.» (sf. 128).

Behice Boran, Sovyetler'in ABD ve Avrupa ülkeleri ile bu tür ilişkiler içinde bilimsel ve teknik işbirliği halinde olduğu halde, Çin ve Arnavutluk'a karşı niçin aynı politikayı sürdürmediğini soruyor. Ve cevap veriyor :

«Kanımızca bu tutarsız durum (1), işçi sınıfı enternasyonalizmi konusunda yanlış mukaddemlerden (prémisses) hareketle muhakeme yürütülmesi, milletlerin dünya düzeninde sosyal temel birimler olduğu gerçeğinin öneminin bundan çıkan bütün sonuçlarla birlikte, gereği gibi kavranmamasının (2), buna ilişkin olarak da, sosyalist ülkelerarası ilişkileri düzenlenmesi gereken sosyalist enternasyonalizmi ilkelerinin pratikte uygulamaması sonucudur.» (129)

Boran bundan sonra Comecon'u (CMEA) eleştirerek sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler konusunu bağlıyor. (1968 baskısı) (*)

Bu satırlar için yorum ve açıklama yapmağa gerek yok. Sadece şu kadarını belirtmek isteriz ki, Türkiye sosyalist hareketinde bilimsel ve enternasyonalist bilincin bundan 6 yıl önce ne denli geri olduğunun, bugün işçi sınıfı enternasyonalizminin sosyalist hareketimiz içinde nasıl da güçlendiğinin en somut kanıtlarından birisi yukarıda aktardığımız cümlelerdir.

ÇEKOSLOVAKYA OLAYLARI

1 968 YAZINDA kardeş Varşova Paketi üyelerinin Çekoslovakya'da emperyalist yanlısı karşı - devrim hareketine karşı, Çekoslovakya'da sosyalizmin kazanımlarını korumak, sosyalist sisteme yönetilen tehlikeyi bertaraf etmek, Avrupa'da barışı sürdürmek için, yani dünya devrimci sürecinin ve dünya barışının lehine ola-

rak Çekoslovak halkına yardıma gitmeleri pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye solunda da çeşitli yorumlara, çalantılara, görüş farklılıklarına yol açmıştı.

Önce, Sovyetler Birliği'nin Tass Ajansı aracılığıyla bu konuda yaptığı açıklamayı okuyalım :

«Çekoslovak Devlet ve Komünist Partisi şahsiyetleri SSCB'den ve öteki müttefik devletlerden kardeş Çekoslovak halkına askeri destekle yardımda bulunmalarını istemişlerdir.

Bu çağrı sosyalizm düşmanları ile işbirliği halindeki karşı - devrimci güçlerin Çekoslovakya'da Anayasa ile kurulu mevcut sosyalist rejimi tehditten ötürü yapılmıştır.

Çekoslovakya olayları, birçok vesileyle Çekoslovak yöneticileri dahil, kardeş sosyalist ülkeler yöneticilerinin görüş teatisine sebep olmuştur. Bu ülkeler sosyalizmin başarılarının desteklenmesi, pekiştirilmesi ve savunulmasının tüm sosyalist ülkelerin uluslararası bir görevi olduğu noktasında görüş birliği halindedirler. Sosyalist ülkelerin bu ortak tutumları Bratislava Bildirisi'nde resmen ilân edilmiştir.

Çekoslovakya'da gerilimin yeniden artması, SSCB'nin ve sosyalist topluluğa dahil diğer ülkelerin hayati çıkarlarıyla, sosyalist topluluğunun güvenliğine dayanan çıkarlarla ilgilidir. Çekoslovakya'da sosyalist rejimin tehlikeye düşmesi aynı zamanda Avrupa'da barışın temellerine karşı da bir tehlike teşkil eder.

Sovyet hükümeti ve müttefik ülkeler (Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Macaristan Halk Cumhuriyeti, Alman Demokratik Cumhuriyeti ve Polonya Halk Cumhuriyeti) hükümetleri, sarsılmaz dostluk ve işbirliği prensibine ve mevcut antlaşmalardan doğan veçibelerine uygun olarak, Çekoslovak halkının acele yardım isteğini yerine getirmeğe karar vermişlerdir.

Sovyet askeri birlikleri, yukarıda adları geçen müttefik ülkeler birlikleri ile beraber 21 Ağustos'da Çekoslovak topraklarına girmişlerdir. Bu birlikler Çekoslovakya'da sosyalizmin kazanımlarına ve sosyalist topluluğun güvenliğine karşı yöneltilen tehdit sona erer ermez ve meşru makamlar bu birliklerin mevcudiyetinin artık gereksiz oldukları kanısına vardıkları anda Çekoslovakya'yı terkedeceklerdir.

Bu hareket herhangi bir devlete karşı yöneltilmiş değildir. Bu hareket barış davasına yardım etmekte ve bu barışın pekiştirilmesi kaygısına dayanmaktadır. Kardeş ülkeler dışarıdan gelecek bütün tehditlere karşı kararlı ve enerjik olarak direnmektedirler. Her kim olursa olsun, kimsenin sosyalist topluluğun bir halkasını koparmasına asla göz yumulmayacaktır.» (Moskova, 21.8.1968 - TASS)

1968 OLAYI'NIN TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİNE ETKİLERİ

Çekoslovakya olaylarının Türkiye solundaki yankıları büyük oldu. Dubçek reformizmini kendi sosyalizm jantına uygun bulan o zamanki TİP Genel Başkanı M. Ali Aybar, Varşova

Paktı üyelerini çok sert bir dille eleştirdi. O zamanki TİP yöneticilerinden Behice Boran da Milliyet gazetesine yazdığı yazıda Sovyetler Birliği'ni eleştirerek konuya «büyük devlet-küçük devlet» açısından yaklaştı. O sırada dünya liberalleri de meseleyi ABD - Vietnam ve SSCB - Çekoslovakya şeklinde büyük devlet - küçük devlet biçiminde koyuyorlardı. Hiçbir sınıfsal öz taşımayan bu tahliller Vietnam halkını kana ve zulüme boğan ABD emperyalizminin Vietnam'daki varlığı ile SSCB ve diğer Varşova Paktı üyelerinin kardeş Çekoslovak halkının, devriminin ve sosyalizmin kazanımlarını korumak yolundaki girişimlerin aynı kaba koyabilmekteydiler. O zamanki TİP yöneticileri de bu tamamen farklı iki olayın zıt niteliğini unutarak, konuya büyük devlet-küçük devlet ilişkileri, bir çeşit «süper devletler» bakışı açısından koydular.

Fakat M. Ali Aybar daha da ileri giderek «Hürriyetçi Sosyalizm» ve «Ceberrut sosyalizm» diye iki ayrı sosyalizm türü geliştirdi, sosyalist blok ülkelerini ve özellikle SSCB'yi ceberrut sosyalizmi ile itham ederek ince bir anti - komünizm edebiyatına başlandı. Üstyapının faziletlerinden ve —sanki ekmezsiz insanın haysiyeti olabilmemiş gibi— insan haysiyetinin ekmekten daha önemli olduğunu ileri süren idealist ve burjuva görüşlerini her yerde tekrarlamağa başladı. Böylece TİP'de ihtilaf koşturdu. Aybar ve ekibi ile Sarun Aren - Behice Boran taraftarları arasında partide kanatlaşma oldu.

Bu nedenle Boran'ın Çekoslovakya olaylarına Aybar'ın gözlüğüyle bakmadığını belirtmek isteriz Boran, kitabının 1970 yılında yapılan ikinci baskısına Çekoslovakya konusundaki kardeş ülkelerin girişimini daha yumuşak dille eleştirmektedir. Boran bu rada çeşitli argümanlar öne sürmektedir.

Boran, kitabının 1968 baskısındaki yukarıda alıntı yaptığımız (*) işaretli paragraftan sonrası için Çekoslovakya ile ilgili olarak şunları söylüyor:

«Hemen belirteyim ki, Çekoslovakya olayları yukarıdanberi yaptığım tahlil ile çelişmemekte, onu doğrulamaktadır, yani Sovyetler Birliği «sosyal sistemleri farklı toplumların bir arada yaşaması» ilkesini kapitalist toplumlarla olan ilişkilerde sözetmekte, fakat sosyalist kamp içinde aynı politikayı izlememektedir.

Askeri müdahaleyi haklı veya zorunlu göstermek için ileri sürülen hiçbir gerekçe, Sovyetler Birliği ve öbür pakt üyesi dört devletin davranışının milli bağımsızlık ve egemenlik haklarını ihlal ve işlerine müdahale eden bir hareket olduğu yargısını değiştirmez. Almanyanın saldırıya hazırlandığı, Çek Komünist Partisinin ve hükümetinin 1968 yılı başından beri uygulamaya giriştiği politikanın yanlış, kapitalizmi hortlatan bir politika olduğu, Çek yöneticilerin olayların kontrolünü ellerinden kaçırdıkları doğru bile olsa yine de bu ülkeye askeri birlikler göndermek, Çek yöneti-

cilerine ülkenin işleriyle ilişkin bir takım talepleri kabul ettirmek, devletlerin eşitliği, bağımsızlığı ve egemenliği ilkesine aykırıdır. Bu nedenle de birkaç sahife önce özetlediğimiz ve Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin beyanlarında savunageldikleri sosyalist enternasyonalizmi anlayışı ve ilkeleriyle bağdaşmaz. Şayet yukarıda kısaca sıralanan gerekçeler doğru ise ve bu şartlar altında askeri, politik ve ekonomik müdahale haklı ve zorunlu görülüyorsa, o takdirde bu görüşte olanlar, sosyalist enternasyonalizmin devletlerin eşitliğine, milli bağımsızlıklarına ve egemenlik haklarına saygıya dayandığı, sosyalist bir toplumun şartlarını, ihtiyaç ve imkânlarını o toplumun kendi işçi sınıfı kadar hiç kimsenin bilemeyeceği ve gerekli politikayı izleyebilme durumunda olamayacağı, işçi sınıfının sosyalizmi kurmak gibi muazzam bir işi ancak özgür, bağımsız ve egemen olduğunu bilirse şevkle üzerine alıp başarabileceği iddialarından ayrıldıklarını da kabul etmeleri gerekir. İlkelerle uygulama arasındaki çelişki ve tutarsızlık tevîl kaldıracak cinsten değildir.» (1970 basım, sf. 124).

DAHASI VAR

Daha sonra Brejnev Doktrinini eleştiren Boran şöyle devam ediyor:

«Peki denilebilir, Çekoslovakya'da gerçekten karşı-devrim hareketine geçtiyse, emperyalistler müdahale ettiyse, kapitalizm hortlamaya başladıysa eli kolu seyirci mi kalınmalıydı? Bu soruya bir karşı soruyla cevap verilebilir: Daha iktidara gelmeden önce kapitalist düzende, Avrupa'nın güçlü komünist partilerinden biri olan Çekoslovak Komünist Partisi nerede? Halk Cumhuriyetlerinin bu en sanayileşmiş ülkesinin ve yirmi yıldır iyice bilinçlenmiş olması gereken, işçi sınıfı nerede? Çek ordusu nerede? Uyuyorlar mıydı bütün bu güçler? Emperyalizmin müdahalesini, karşı-devrimin başladığını, kapitalizmin hortladığını dış ülkeler görüyorlardı da, bunlar nasıl görmüyorlardı? Çek işçi sınıfı direnseydi, partisi ve hükümeti tehlike alarmı verip yardım isteseydi, Çek ordusu gücünü gösterseydi mesele yoktu. Anlamıyorlardıysa tehlikeyi — ki böyle bir iddiayı kabul etmek zordur — o takdirde, Çek hükümetinin ve partisinin, işçi sınıfının ve ordusunun ve de aynı «anlaşılsızlığı» gösteren başka komünist partilerin ve ülkelerin dünya kamuoyunun anlayabilmesi için olayların daha da gelişmesini beklemek gerekirdi.

Ama o zaman tehlike büyümüş, çarpışmalar olabilir, kan dökülebilirmiş. Pek sanmıyorum, çünkü o zaman, yani tehlikeli bir durum açıkça ortaya çıkıp bütün bu saydıklarım taraflarca anlaşılır, görülür hale gelince, bütün bu güçler ve de Varşova Paktı üyeleri hep birlikte karşı çıkarlar ve el birliğiyle karşı-devrimin de, Alman emperyalizminin de, Amerikan ajanlarının v.b. da hakkından gelirlerdi.» (sf. 124-125).

ÇEKOSLOVAKYA DÜNYA SOSYALİST SİSTEMİNDEN SOYUTLANABİLİR Mİ?

Emperyalist ajanlarının cirit attığı, ABD'nin askeri güdümünde olan Alman emperyalizminin ülkeyi elektronik casusluk şebekesiyle çoktan ördüğü, karşı-devrimin fiyakarlı ve aldatıcı laflar altında çoktan iktidara geldiği Çekoslovakya'daki olayları Boran basit bir iç olaylar olarak değerlendirdiği için kardeş ülkelerin girişimini işlerine müdahale sayıyor. Ve de diyor ki, bırakılsaydı, emperyalistler orada daha da güçlendikten sonra müdahale edilseydi, hiç değilse o zaman bu müdahaleyi kınayanlar azalardı. Oysa Çekoslovakya olayları, basit bir ulusal sorun değildi ve askeri yardımdan çok önce uluslararası bir sorun haline gelmişti. Belirli işleyiş ilkelerini mekanik biçimde yorumlayıp, bunlara bağlı kalmak, neyi getirecekti? Emperyalizm Çekoslovakya'da cirit atıyordu. Emperyalizm böylesine tırmanırken ve tehlike böylesine gözle görülür, elle tutulur hale gelmişken yani Çekoslovakya'nın işlerine emperyalizm çoktan el atmışken, Çekoslovak işçi sınıfının ve halkının sosyalist kazanımlarını, sosyalist sistemin güvenliğini ve Avrupa'da barışı korumak için yapılan girişimleri böylesine kolayına suçlamak bilimsellik ve ilkelilik değildir.

Nitekim bu satırların yazıldığından altı yıl sonra sözkonusu tepkinin anlamsızlığı yani yanlışlığı kendisini sosyal pratikte göstermiştir.

1968'DE TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİ İÇİN BORAN'IN SÖZLERİ

Behice Boran kitabındaki enternasyonalizm bölümünün sonunda Türkiye sosyalist hareketi konusunda şu vurgulamayı yapıyor:

«Türk sosyalist hareketi, Türk devletinin bağımsızlığı kadar, Türk sosyalist hareketinin de bağımsızlığı konusunda da son derece titiz ve dikkatlidir... Türk Sosyalist hareketinin biricik politik örgütü TİP bugün genel sosyalist teori ve dünyadaki uygulamalardan edinilen tecrübeler ışığında Türkiye'nin şartlarına özgü sosyalizm yolunu tesbit etme, Türkiyenin durumunu sosyalist açıdan değerlendirme ve ülkenin işçi ve emekçi sınıflarını bu yönde örgütleme ve bilinçlendirme işini başaracak yetenekte olduğunu göstermiştir... Türk sosyalist hareketinin bağımsızlığı tezi, bu hareketin milletlerarası oluşumlara, ilişkilere kayıtsız olması, kendi içine kapanması değildir elbet... Yalnız bağımsızlık ve eşitlik ilkeleri sözde, kâğıt üzerinde yazıda kalmamalı, pratikte mutlak uygulanmalıdır. Her ülkenin işçi ve emekçi sınıflar hareketinin, sosyalist hareketinin, kendi halkının, ülkesinin sorunlarını ön plana alacağı, toplumlar arası fark ve çelişkilerin sosyalist düzeyde de varolduğu, bunların küçümsenemeyeceği, uzun vadeli milletlerarası ortak sınıf çıkarları ve amaçları ağır basar gerekçesiyle her ülkenin özellikle az gelişmiş ülkelerin, so-

runlarının önce milli açıdan bir çözüme kavuşturulması gereğinden fedakârlık edilemeyeceği kabul edilmelidir.

İşçi ve emekçi sınıfları hareketlerinin kendi ülkelerindeki amaç ve hedeflerinin, milli ekonomilerinin kalkınıp güçlenmesinin ön plana alınması ve milletlerarası ilişkilerde mutlak eşitlik ve bağımsızlık ilkelerine uyulması, son kararın her ülkenin kendisine bırakılması tezi «burjuva milliyetçiliği» olarak nitelendirilmemelidir. Bu zorunluluk, yukarıda açıklanmağa çalıştığımız gibi, millet topluluklarının temel birimler olması objektif gereğinden doğmaktadır.» (1968 basım, sf. 134-35, 1970 bas. sf. 132-133).

Enternasyonalizmin temel ilkelerini çeşitli defalar vurguladık. Burada yansıyan fikir, sosyalist ülkeler arasında çelişki olabileceği vurgulanması ve bu çelişkilerin büyüklük-küçüklük veya gelişmişlik derecesinden kaynaklandığı ve büyük sosyalist güce adeta bir fobiyle yaklaşıldığı şeklinde göze çarpıyor. Bu varsayımı adeta bir tesbit haline getirip, oradan da kazıya yaparak yola çıkan yazar, böylelikle işçi sınıfının ulusal çıkarları ile uluslararası çıkarlarının diyaletik bir bütün olduğu ancak çok ender ve geçici koşullarda çelişebileceği gerçeğini gözönünde bulundurmuyor, işçi sınıfının ulusal çıkarları ile uluslararası çıkarları arasında daima bir çelişki olabileceği endişesinden hareketle, daima ulusa çıkarları ön plana çıkarıyor. Oysa, ulusal çıkarlar ile uluslararası çıkarlar bir bütündür, bunu çelişik görmek milliyetçi tortulardan arınmamışlık ve bilimsizlik, enternasyonalizm konusunda bilinçsizlik ve inançsızlık demektir. Kaldı ki geçen hafta da belirttiğimiz gibi ulusal ve uluslararası çıkarlar çeliştiği zaman, parça bütüne feda edilir ve bütün adına parça reddedilir. Enternasyonalizm bunu gerektirir. Ashında parçanın reddedilmesi kısa vadeli, uzun vadede bütünün çıkarları parçayı da kapsamına almaz.

BUGÜN ÇIKARILMASI GEREKEN DERSLER

Behice Boran'ın bugün aynı konuyu ele alacak olsa, iki sayıdır alıntılarla gösterdiğimiz fahiş hatalara düşeceğini sanmıyoruz. Çünkü Türkiyede sınıf mücadelesinin bugünkü gelişkinlik düzeyi, sosyalist bilimin ve enternasyonalist bilincin vardığı daha ileri nokta buna engeldir. Şu halde bunları niçin yazdık? Birincisi, ne TİP yeniden kurulurken özelleştireceği, ne de TİP genel başkanı başlıca kendisini bağlayabilecek konularda, örneğin söz konusu kitapta pek çok bilimsiz ve ilkesiz görüşten ötürü böyle bir özelleştireceği getirmiştir. Ve kitap halen satılmaktadır. İkincisi ve daha önemlisi ise TİP bir yandan işçi sınıfının devrimci iktidarının biçimlenişini reddetmesi ile, öte yandan enternasyonalizm konusunda belli bir sağ eğilim, eklektik yapı göstermesiyle, keza bilimsel sosyalizm konusunda net olmaması, bilimde de eklektik kalması ve sağ eğilim taşıma-

(Devamı 10. da)

ŞİLİ CEHENNEMİNDEN GEÇEN BİR GAZETECİ

(Baştarafı 5. Sayfada)

si eylemlere katıldın? Mevcut cunta hakkında ne düşünüyorsun? vs. gibi sorular. Bana şartlı olarak serbest bırakılacağı söyledikleri halde bir hücreye kapatıp, psikolojik baskı altın da tuttular. İşkenceler, bir sürü soru ve hücre mahkûmiyetiyle kendilerini desteklemeyen tüm Şililileri yıldırma istiyorlar.

Bir Ekim sabahı, gazetecilerin, uluslararası kuruluşların zorlaması sonucu serbest bırakılacağını öğrendik. En sonunda serbesttik, artık açıklık, donma ve hayvanca davranışlar bitmişti. Gece gündüz çığlıklar işitmeyecek ve işkence görmeyecektik. Ama günler geçti ve serbest bırakılmadık, iki hafta sonra tekrar sorguya çekildik. On ay sonra da Chaca-

DÜNYA DEVRİM-Cİ SÜRECİ

(Baştarafı Orta Sayfada)

ternasyonalizmi doğrultusunda sosyalist ülke halklarını eğitmekte, bilinçlendirmekte ve onlarda sosyalist enternasyonalizm ruhunu geliştirmektedirler.

Yazımızın bu bölümüyle ilgili olarak bir noktaya daha işaret edelim. Bugün sosyalist sistemin temsil ettiği uluslararası sosyalist işbölümü ve başlattığı uluslararası sosyalist mülkiyet sürecinin nihai konağında, yani sınıfsız dünya toplumunda «uluslararası» kelimesi bile anlamsızlaşacak ve tarihe karışacaktır. Çünkü bu terim tek tek ulusal birimlerin oluştuğu çağlarda ortaya çıkmıştır ve ayrı ayrı uluslar sona erdiğinde, uluslararası kelimesi de, *ulus*, *devlet* ve *sınıf* kelimeleri ve kavramları ile birlikte tarih müzesine kaldırılacaktır.

Gelecek yazıda, dünya sosyalist sisteminin gelişiminin ekonomik yasalarını ve sosyalist ülkeler arasındaki siyasi ilişkilerin ilkelerini özetlemeğe çalışacağız.

bucu'ya sürüldük.

Aradan bir sene geçti, bu bölgenin 40 derece sıcağına ve geceleri dondurucu soğuşuna alışamadık. Bir kez, daha sonra Pinochet tarafından idam edilen General Oscar Bonilla zi yaretimize geldi. «Siz bizim misafirlerimizsiniz» demişti, «eğer sizi bırakırsak Marksist eylemler yapar, cuntaya karşı gelirsiniz. Ama bunu yapacak kadar aptal olmadığınızı da biliyorum.»

Ancak Bonilla'nın tehditlerine rağmen faşizmin çok uzun sürmeyeceğini biliyorduk. İşçi sınıfının tepkilerinden haberdardık. Pablo Neruda'nın cenazesinde Enternasyonal söyleyerek yürüyen yüzlerce insanın haberini almıştık. 5.000 yapı işçisinin grevini, kadınların gösterilerini, subaylar içindeki hoşnutsuzlukları biliyorduk. Tüm dünyadan gelen dayanışma mesajlarını alıyorduk. Faşist Pinochet rejimi aleyhine dünyanın dört bir yanında yapılan gösterileri duyuyorduk. Geçici bir yenilgiye uğramıştık. Şilin tüm servetlerini yaratan Şili halkı Amerikan doları ve CIA'nın işkencesi, zulmü altındaydı.

İki yıl sonra serbest bırakıldık ve ben Prag radyosuna ve Gazeteciler Sendikasına teşekkür imkânı bulabildim. Şili yurtseverlerine gösterilen enternasyonal dayanışma, Faşist Cuntanın dünya çapında tecrit olmasını sağladı. Hâlâ cuntanın temerküz kamplarında 6.000 tutuklu var. Bunların arasında Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan da bulunuyor. 800.000 işsiz, 400.000 göçmen var. Ülkenin mali kaynakları ve endüstri Amerikan tekellerine teslim edildi. Enflasyon haddi geçen yıl %400'e çıktı. Sınal ve tarımsal üretim Halk Birliği hükümeti zamanından bu yana %50 düşüş gösterdi. Bir çok subay da artık neye âlet olduklarını görmeye başladı.

Artık faşistlerce öldürülen binlerce insan için ağlamak zamanı değil, Şili işçi sınıfı, gizlilik şartlarında, ye-

niden toparlanarak, diktatörlüğü yıkacak ve özgürlükleri yeniden inşa edecek anti-faşist cepheyi genişletmeye ve güçlendirmeye çalışıyor. En-

ternasyonal dayanışma onlara güç veriyor ve mücadelelerini hızlandırıyor. Şili halkının zaferi kaçınılmazdır.

TİP ve Enternasyonalizm

(Baştarafı 9. da)

siyla, Güney Avrupa partilerine ve «iç parti» olgusuna yatkın eğilim göstermesiyle ne bilim konusunda, ne de enternasyonalizm konusunda, işçi sınıfı politik hareketine güven vermektedir. Bu nedenle konunun TİP'deki tarihsel kökenleriyle ele alınması, deşilmesi ve açığa çıkarılması yararlıdır. TİP ideolojisinin bilimsizliklerden, ilkesizliklerden ve çeşitli milliyetçi ve de sağ kanat görüşlerinden arınmasını, eklektik yapısını, işçi sınıfı doğrultusunda düzeltip, işçi sınıfı bilimine ortodoksça yönelmesini, bir potansiyeli teşkil eden bu gücün sağa ve enternasyonalizm dışına savrulmamasını işçi sınıfının politik çıkarları açısından isteriz. Gerçi gelişim bunun tersine gibi gözükmektedir ama sağ-kanat tavrı henüz iyice sistemleşmemiştir ve eklektik bir ideolojik - politik - örgütsel yapı göze çarpmaktadır. Bu nedenle çok önemli gördüğümüz enternasyonalizm konusunda TİP'in uyarılmaya, kendisini düzeltmeğe daha yatkın olduğunu sanıyoruz. Eğer kendisini bir «iç parti» eğilimi haline Türkiye işçi sınıfı politik hareketinden tecrit etmeyecekse, herşeyden önce enternasyonalizm konusunda genel sözleri bırakıp net bir tutum alması gerekir. Bu konuyu en önemli ayırdedici hat olarak gördüğümüz için bu denli titizlikle üzerinde durduk.

Çünkü sosyal pratik göstermiştir ki, başlangıçta net olmayan ve gizli olarak yaşayan yanlış görüşler, zamanla sistemleşir ve daha derin sapsmalar, daha büyük yanlışlıklara yol

açar, ya da sosyal olayların kritik bir konağında, bir dönüm noktasında sözkonusu o gizli yanlış ansızın açığa vurur ve doğru çizgiyle arasına adeta bir uçurum koyarak savrulur. Enternasyonalizm konusu işte böyle en hassas konulardan birisidir ve pek çok Komünist ve İşçi Partisinin başını yemiş, onları dönem dönem derin yanlışlıklara düşürebilmiştir. Şayet işçi sınıfının politik birliği sağlam temeller üzerinde yükselecekse, bu birliğin ideolojik çimentosunun, sınıf disiplini temelini yanısıra en ufak bir milliyetçi tortudan bile arınmış, sapa-sağlam enternasyonalist bilince derinlemesine bir özümlemeyle sahip olması şarttır.

TSİP Adana İlinin Açıklaması

(Baştarafı 2 nci sayfada)

insanı gözaltına alarak günlerce karakollarda tutmuşlardır.

Ancak bu oyunları da yeterli görmeyen ajan pravakatörler öğrenci gençliği yeni yeni oyunlara getirerek korsan mitingler düzenletip iki dakika içinde miting yerinde hazır ve nazır olan polis bir çok genci tekrar karakollara götürmüştür.

TSİP bu gibi pravakasyon oyunlarını nefretle protesto ederken, ilerici genç arkadaşlarımızı da birlik ve beraberlik içinde olmalarının bir zorunluluk olduğunu bir kere daha belirtir.

İslam Konferansı

(Baştarafı 3 ncü sayfada)

miştir. Körü körüne itaat, emperyalizmin şamar oğlanı hâline gelmesine yol açmış ve dış politikada hiçbir ülkenin gözönünde itibarı kalmamıştır. Türkiye burjuvazisi, bu durumun da sebep olduğu olumsuzlukların «acılarını» çekmekte, yalnızlığına bir çıkış yolu aramaktadır. «Filistinlilerin durumu ile Kıbrıs Türklerinin durumu aynıdır!» diye feryat edilmesi bu nedendir. Öte yandan efendisine bile yaranamadığını, ABD ambargosuyla trajik bir şekilde gören burjuvazi daha «kişilikli» bir politika izlemenin hesapları içindedir. Bu çeşitten girişimlerde alışılmadık bir isteklilik göstererek ABD'ye «yalnız bırakırsan, uzaklaşıyorum, üçüncü dünyaya açılır, açmazlarım oralarda çözüm aramaya çalışırım!» demeye getirmekte ve ABD ile bağlantıyı politik şantajla daha da sıkılaştırmayı hesaplamaktadır.

SONUÇ

Yukarıdaki nedenlerle de olsa Türkiye'nin çoğunluğu emperyalizme karşı olan ülkelerin oluşturduğu, genel çizgisi emperyalizmle bağdaşmayan bir kuruluştaki yer alması, halkımızın çıkarları açısından olumludur. Bu ülkeler görü-

nüşte dini bir motifle bir araya gelmiş olsalar bile, her geçen gün sınıf bilinci daha gelişen emekçi halkımızın, bütün dünyada emperyalizme karşı mücadele veren halkların kaderlerinin birliğini görmekte ve kardeş halkların mücadelesini savunmaktadır. Unutulmamalıdır ki, Türkiye'nin bu gibi girişimlerine dünyada olup bitenlere her geçen gün biraz daha akıl erdiren halkımızın gelişiminin de dahil vardır. Halkımız nasıl dün Vietnam halkının zaferini büyük bir sempatiyle karşıladıysa, bugün de Filistin halkının haklı mücadelesini ilgiyle izlemekte ve desteklemektedir. Çeşitli politik hesaplara dayanılarak kabul edilen FKÖ'nün Türkiye'de Büro açması meselesinde, — ki bu toplantının Türkiye halkı açısından en önemli meyvasıdır — bu son faktörün, yani halkımızın Filistin halkına ve emperyalizme ve ırkçılığa karşı mücadele eden tüm halklara duyduğu yakınlığın da bir payı vardır.

(*) Bu yazımızda sık-sık «müslüman ülke» deyimi geçecektir. Bu sözkonusu ülkeler halklarının bütünüyle müslüman olduklarını söylediğimiz anlamına gelmez. Yazının genel akışından da anlaşılacağı gibi, vurgulanmak istenen şey, onların islâm ülkesi olmaları değil, dinsel bir kisve ile toplantıya katılmalarıdır.

TSİP G. Başkanı, A. Kaçmazın Konuşması

(Baştarafı 4. de)

SONUÇ

Ayrıca demokratik kitle ve meslek örgütlerinin yönetimlerine sosyalistlerin hakim olmaları, bu gibi örgütlerin sosyalizmin meselelerini tartışma arenaları olmasına asla yol açmamalıdır. Sosyalizmin meseleleri, sosyalist hareket içinde tartışılır ve karara varılır. Demokratik ve mesleki kitle örgütlerinde yönlendirici durumda olan sosyalistler bu örgütlerin temel görevlerini asla gözden kaçırmamalı, bu örgütleri sosyalist siyasi çizgilerin boy ölçüşme alanları haline getirmekten kesin olarak kaçınmalı ve en geniş tabanın demokrasi mücadelesine aktif bir şekilde kazanılmasına sekte vuracak girişimlere engel olmalıdırlar.

Sözlerimi bağlarken, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olan mücadelenin daha güçlenmesini ve Kongrenizin bu doğrultuda başarılı bir çalışma yapmasını dilerim.

Yaşasın Halkımızın Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesi!
Yaşasın Sosyalizm!

SOSYALİZM

V. İ. LENİN

Marks'ın kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüşmesinin kaçınılmaz olduğu sonucuna, tamamen ve yalnız çağdaş toplumun iktisadi gelişme kanunlarından ulaştığı daha önce anlatılanlardan açığa çıkmaktadır. Binlerce 'içimde her zamankinden daha hızla ilerleyen ve Marks'ın ölümünden sonra geçen yarım yüzyılda büyük çapta üretimin gelişmesinde, kapitalist kartellerde, ticari birliklerde ve tröstlerde, bunların yanı sıra finans kapitalin boyut ve gücündeki dev artışta kendini çarpıcı biçimde gösteren emeğin sosyalleşmesi, sosyalizmin kaçınılmaz gelişme için başlıca maddi temeli sağlar. Bu dönüşümün fikri ve moral bakımdan itici gücü ve fiziki uygulayıcısı kapitalizmin kendisi tarafından eğitilen proleteriyadır. Proleteryanın burjuvaziye karşı içeriği gündün güne zenginleşen çeşitli biçimlerde ifadesini bulan mücadelesi kaçınılmaz olarak proleteryanın siyasal iktidarını ele geçirmeye («proleterya diktatörlüğü») yönelen siyasal mücadelesi şeklini alır. Üretimin sosyalleşmesi ancak üretim araçlarının toplumun malı olması, «mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesi» ile sonuçlanabilir. Emeğin verimliliğinin büyük ölçüde artması, daha kısa iş günü, ilkel ve dağınık küçük üretimin kalıntı ve harabelerinin yerine kolektif ve gelişmiş emeğin gelmesi, işte bu dönüşümün doğrudan doğruya yolaçacağı sonuçlar bunlardır. Kapitalizm sürekli olarak tarım ve endüstri arasındaki bağları koparmakta, fakat aynı zamanda gerçekleştirdiği en yüksek gelişme sayesinde bu bağlar için yeni unsurlar, bilimin bilinçli bir tarzda uygulanması, kolektif emeğin yoğunlaşması ve ülke nüfusunun yeni baştan çeşitli iş dallarına dağıtılması (böylelikle hem kırık yörelerde hüküm süren geriliğe, tecrit olma haline ve barbarlığa, hem de geniş insan kitlelerinin gayri tabii bir tarzda büyük şehirlerde yoğunlaşmasına son verilmektedir) üzerinde kurulmuş bir tarım ve endüstri birliği hazırlamaktadır. Çağdaş kapitalizmin aldığı en yüksek biçimler aynı zamanda yeni bir aile tipini, kadının toplum içindeki statüsünde, genç nesillerin yetiştirilmesinde yepyeni şartlar hazırlamaktadır. Kadın ve çocukların çalışması ve ataerkil ailenin kapitalizm tarafından parçalanması; modern toplumda en feci, en yıkıcı ve en iğrenç biçimlere bürünmektedir. Buna rağmen, «kadına, gençlere ve cinsiyet göz önünde tutulmaksızın bütün çocuklara, aile ve ev düzeninin dışında sosyal olarak örgütlenmiş üretim sürecine önemli bir yer vermek suretiyle modern endüstri; daha üstün bir aile ve kadın erkek arası ilişkiler düzeninin üstünde kurulacağı yeni ekonomik tabanı hazırlamaktadır. Töton (*) Hristiyan aile tarzının mutlak ve nihai olduğunu ileri

sürmek, eski Romalı, Yunanlı ve Doğulu aile tarzlarının da aynı niteliğe sahip olduğunu iddia etmek kadar saçmadır, ki üstelik bir arada bütün bu aile tarzları tarihi gelişme içinde bir sıra takip etmektedirler. Üstelik, kolektif çalışma grubunun her iki cinsten ve her yaştan bireylerden oluşması gerçeğinin uygun şartlar altında, insanca bir gelişmeye kaynak teşkil edeceği açıktır. Fakat üretim sürecinin emekçi için değil, emekçinin üretim süreci için varolduğu bu birdenbire ortaya çıkmış, kaba kapitalist biçimde, bu olgu yozlaşma ve köleliğin iğrenç bir kaynağıdır.» (Kapital, Cilt I, 13. konunun sonu). Fabrika sistemi «belli bir yaşın üstünde olan bütün çocukların, üretici emeği, öğrenim ve jimnastik ile birleştirmelerini sağlayacak ve bunu sadece, sosyal üretimin verimini artırma amacıyla değil, tam anlamıyla gelişmiş insanlar yaratmanın tek metodu olarak gerçekleştirecek bir eğitim, geleceğin eğitimin tohumlarını» içinde taşımaktadır. (Aynı kaynak) Marks'ın sosyalizmi, milliyet ve devlet sorunlarını da aynı tarihi seviyede ele almakta fakat bunu sadece geçmişi açıklamak için değil, geleceği yansıtmak ve bu geleceğin elde edilmesi için korkmadan girişilecek pratik aksiyonu göstermek için de yapmaktadır. Uluslar sosyal gelişmenin burjuva aşamasının kaçınılmaz bir ürünü, kaçınılmaz bir biçimdirler. İşçi sınıfı, «ulus çerçevesi içinde yer almadan», «ulusal» olmadan («fakat kelimenin burjuva anlamında değil») güçlenemez, olgunlaşamaz ve şekillenemezdi. Ne var ki kapitalizmin gelişmesi, ulusal sınırları gittikçe daha fazla yıkmakta, ulusları kendi başlarına olmaktan çıkarmakta ve ulusal zıtlasmalar yerine sınıf zıtlasmalarını koymaktadır. Bu yüzden gelişmiş kapitalist ülkeler açısından «işçilerin vatani yoktur» sözü ve «proleteryanın burjuvazinin ilk şartlarından birinin» (Komünist Manifesto) hiç olmazsa medeni ülkeler işçilerinin «ortak eylemi» olduğu tamamen doğrudur Örgütlenmiş baskı demek olan devlet, toplumun gelişiminin belli bir merhalesinde uzlaşması mümkün olmayan sınıflara bölünmesi ve kendi üstünde gibi görünen, belli bir ölçüde de kendisinden ayrı olan bir «otorite»nin yokluğunda varlığını sürdürmeyecek hale gelmesiyle birlikte kaçınılmaz olarak ortaya çıkmıştır. Sınıflar arasındaki çelişkilere doğan devlet, «en güçlü sınıfın, ekonomik hayata egemen sınıfın devleti» olur, ve bu sınıf, devlet mekanizması sayesinde siyasete de egemen olup, ezilen sınıfları baskı altında tutmak ve sömürmek üzere yeni imkânlar elde eder. Bu yüzden, antik dönemin devleti, her şeyden önce, köleleri baskı altında tutmak isteyen köle sahiplerinin devleti idi, tıpkı feodal devletin, asillerin

serfleri ve toprağa bağlı köylüleri baskı altında tutma organı olması gibi, Çağdaş temsili devletin ise, sermayenin ücretli emeği sömürme aracı olması gibi.» (Engels Ailenin, Devletin, Özel Mülkiyetin Kökeni, yazar bu eserinde hem kendi görüşlerini hem de Marks'ınkileri dile getirmektedir) Burjuva devletlerinin en özgür ve en ilerici şekli olan demokratik cumhuriyet bile, bu olguyu hiç bir şekilde ortadan kaldırmaz, sadece görünüşünü değiştirir. (Hükümet ve borsa arasındaki ilişkiler, memurların ve basının dolaylı ve dolaysız yollardan satın alınması, v.s. gibi). Sınıfları ortadan kaldırmakla sosyalizm, devletin de ortadan kalkmasına yol açacaktır. Engels Anti-Dühring'de şöyle der: «Devletin bütün toplumun gerçek temsilcisi olmasını sağlayan ilk eylemi, yani toplum adına üretim araçlarına sahip çıkması, aynı zamanda onun devlet olarak son bağımsız eylemini teşkil eder. Devletin sosyal ilişkilere müdahalesi, ard arda bütün sahalarda gereksiz hale gelir ve sonra kendiliğinden ortadan kalkar. Kişilerden meydana gelen hükümet, yerini idari işlere ve üretim sürecinin yönetimine bırakır. Devlet 'yok edilmemiş' sadece çürüyüp kaybolmuştur.» «Üreticilerin özgür ve eşit birliğinin temeli üzerinde üretimi örgütleyecek olan toplum, bütün devlet mekanizmasını bundan böyle kendisi için en uygun olan yere, yani Eski Eserler müzesinde çıkırın ve bronz baltanın yanına koyacaktır.» (Engels, Ailenin, Devletin, Özel Mülkiyetin Kökeni).

En son olarak da, Marks'ın sosyalizminin, mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirildiği dönemde de yaşamaya devam edecek olan küçük köylüler karşısında tavrını ele almak için Engels'in Marks'ın düşüncelerini dile getiren şu sözlerine başvurmak zorundayız: «...Devlet gücünü ele geçirdiğimiz zaman, küçük köylüleri zorla mülksüzleştirmeyi (tazminatla ya da tazminatsız olsun) dahi düşüncecek değiliz. Fakat aynı uygulamayı büyük toprak sahiplerine karşı sürdürmek zorunda kalacağız. Küçük köylüler karşısındaki görevimiz, her şeyden önce, özel işletmelerini ve özel mülkiyetlerini zor kullanarak değil örnek vermek ve sosyal yardım sağlamak suretiyle kooperatif haline dönüştürmelerini sağlamak olacaktır. Elbette bundan sonra küçük köylüye gelecekte elde edeceği zaten bugünden kendisi için apaçık olması gereken avantajları göstermek için elimizde bir sürü imkân olacaktır.» (Engels, Fransa'da ve Almanya'da Köylü Meselesi, s. 17. Alexeyeva tarafından yayımlanmıştır, fakat Rusça tercümesinde hatalar vardır. Aslı Die Neue Zeit'dedir).

(*) Antik Alman kabilesi (Ç.N.)

kitle

Sahibi : Mehmet Yücel — Sorumlu Müdür : İker Demir — Yönetim Yeri : Cağaloğlu Başmuhasip Sokak Tan Apt. No. 10 - 11 İstanbul — Dizgi-Baskı: İshak Basımevi 27 73 37 — Son baskı tarihi : 17 Mayıs 1976

15-16 HAZİRAN'A DOĞRU...

**BAŞEĞMEZ
İŞÇİ
SINIFIMIZIN
KURTULUŞU
YOLUNDA
İLERİ
BİR
NOKTA :
15 - 16 HAZİRAN 1970**

15-16 Haziran'ın yıldönümü yaklaşıyor. İşçi sınıfının direniş tarihinde önemli bir sayfa açan bu günün anılmasına bir ay kadar zaman kaldı. Bu vesile ile önümüzdeki birkaç sayıda yer alıp sürecek bir yazı dizisini bu sayıdan itibaren sunmayı yararlı gördük. Bu yazı dizisinde işçi sınıfının demokratik hareket içinde 15-16 Haziran'a uzanan perspektifi yansıtmaya çalışacağız.

Türkiye işçi sınıfının ekonomik - demokratik hareketi, ülkemizde proletaryanın oluşmasıyla filizlenmeye başlamış, 19. yüzyıldan bu yana sözü edilebilecek önemli direnişlerle taçlanarak onun tarihini teşkil etmiştir.

Kurtuluş savaşı sırasında ve şartlarında gelişen grev ve direnişler daha sonra sendikal hareketin objektif kalkış noktasını oluşturmuştur.

Özellikle 1960 sonrası nisbi demokratik ortamı, işçi sınıfı hareketine yeni bir dinamizm getirerek, Toplu sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunlarıyla sendikal adımların atılmasına yardımcı olmuştur.

1960 sonrası işçi hareketinin ekonomik planda ilk örneklerinden birisi de Kozlu Direnişi olmuştur. Satılmış Tepe ve Mehmet Çav-

dar adındaki iki fedakâr savaşçısını kaybeden komür işçilerini susturmaya, ilan edilen sıkıyönetim yetmemiştir.

Saracane mitingi, Kavel Grevi ve 1967'de kurulan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), daha sonra gelişen sayısız grev ve fabrika işgalleri işçi sınıfına 15-16 Haziran şanlı direnişinin ufuklarını açıyordu.

15-16 Haziran işçi sınıfına yeni savaş deneyleri kazandırdı ve bugün işçilerin anılarında ekonomik - demokratik mücadelenin doruğu olarak yaşıyor, öğrettikleri ile yeni mücadele alanlarına katkıda bulunuyor.

Geçtiğimiz günlerde yapılan 1 Mayıs gösterileri bu gelişmenin objektif bir sonucu, işçi sınıfının yükselişinin somut yansımalarından biriydi.

Bütün dünyada, siyasal planda etkin mücadele veren, birçok ülkede toplumsal muhalefetin başını çeken ve birçok ülkede ise zafere erişip, kendi kurtuluşunu sağlayan işçi sınıfının Türkiye'de siyasal anlamda etkinliğe ulaşmaması ile birlikte, sendikal mücadelesi yani ekonomik - demokratik hareketi sağlıklı bir gelişim içindedir tarihsel olarak. Türkiye'de işçi sınıfının ilerleyişini, burjuvazi tüm

tertip ve komplolarına rağmen durduramamaktadır.

Daha önce Türk-İş içinde bulunan birkaç ilerici sendikanın Türk-İş kabuğunu çatlatması ile başlayan sarı sendikacılığa karşı mücadele, yukarıda söylediğimiz gibi DİSK'in kuruluşuyla ilk somut adımını atmıştır. O günden bu yana patron sendikacılığı gerilemiş, işçiler üzerinde ileri sendikacılığın güçlenme süreci hızlanmıştır. Bu arada 15-16 Haziran olayı Türk-İş içinde de geniş yankı uyandırmıştır. Türk-İş içinde Sosyal-Demokrat hareketin doğuşu bu direniş yıllarına raslar.

Türk-İş'in son yöneticileri, bu gelişme ile uğradıkları korkulu rüyalarını dağıtamamışlar ve DİSK'in sürekli yükselişi karşısında gerilemek zorunda kalarak ya sosyal demokrasiye kapılanmak, ya da tecrit olmak ikilemine düşmüşlerdir.

Özetle, 15-16 Haziran bütün işçilerin üzerinde etkisini duyurmuş, işçilere, dayanışma, azim ve cesaret aşıl原因 dönüm noktası olmuştur.

Bu girişten sonra, gelecek yazılarda, 15-16 Haziran pratiğini ve sonuçlarını irdelemeye çalışacağız.

Faşist Baskılar Yurt Ölçüsünde Sürüyor... BALIKESİR'DE

Balıkesir'de burjuvazinin baskıları yoğunlaştı. 30 Nisan Cuma günü Balıkesir Yüksek Öğrenim Kültür Derneğinin yayınlayacağı 1 Mayıs bildirisine izin verilmeyerek aynı gün Dernek lokalinde polis arama yapmıştır. Polisin tutuklama tehditleri Derneğin dışına, halkın üzerine de yoğunlaşmış ve burjuvazinin gelenekleşen 1 Mayıs öncesi korkuları açığa çıkmıştır.

2 Mayıs günü ise TSİP'in 1 Mayıs afişlerini yapıştırarak parti üyesi Oğuz Önderer ve Habip Şimşek adındaki sosyalistler poliste gözaltına alınmışlardır. Daha sonra gerekçesiz olarak I.

Şubeye götürülen partillerin tekrar sorguları yapılmıştır.

Aynı gün, Balıkesir Yüksek Öğrenim Derneği herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın çalışmalarından men edilmiştir.

GSDB OLAYI

İstanbul'da bulunan Genç Sosyal Devrimciler Birliği Genel Merkezi ve birkaç şubesi polis tarafından kapatılmaktadır. G.S.D.B. Genel Merkezinin basılmasından sonra gözaltına alınan Dernek üyelerine işkence yapılmaktadır. Bu durumu protesto etmek için işkence altında olan Dernek üyeleri I. Şubede açlık grevine başlamışlardır.

TMMOB SEÇİMLERİ YAPILDI

Çalışmalarını tamamlayan TMMOB XXI. Genel Kurulu tarafından seçilen Birlik Yönetim Kurulu açıklanmıştır.

Yeni Yönetim kurulunda görev alan üyelerin isimleri şöyledir: Teoman Öztürk, İsmet Rıza Çebi, Medet Özbek, Aybars Urgan, Güven Donatan, Bülent Şener, Erdal Akman, Mustafa Kurukafa, Ertuğrul Tonguç, Murat Gültekingil, Samih Özgen, Melih Törel, Ali Aydemir, Süman Can, Cengiz Cüce, Bülent Tanık ve Aziz Ekşi.

Bu arada bir açıklama yapan Birlik Başkanı Teoman ÖZTÜRK şunları söylemiştir:

«Türk Mühendis ve Mimar

Odaları Birliği, bugüne dek olduğu gibi, somut sorunlarından kaynaklanan, ülkesinin ve halkının çıkarlarını savunan bir mücadeleyi yeni dönemde de sürdürecektir.

Emperyalizme ve onun içteki uzantılarına, faşizme ve onun silahlı çetelerine karşı, emekçi kitlelerle olan dayanışmamızın ve ortak mücadeleye koyacağımız katkıların güçlenerek gelişeceğinden kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Gelecek günlerin bugünkü bir avuç egemen azınlığın değil, halkımızın olacağı inancıyla göreve başlıyoruz.»